

P.6

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

SBP

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

Pismo dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych

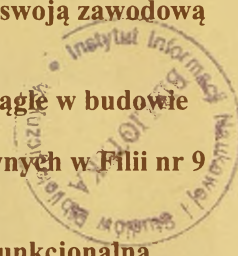
4/2016

URSZULA TOBOLSKA: Niezbędnik bibliotekarza, czyli co zabrać w swoją zawodową podróż?

MARTYNA FIGIEL: Modernizacja biblioteki na Koszykowej, czyli ciągle w budowie

KATARZYNA HRYNIEWIECKA: Udogodnienia dla niepełnosprawnych w Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej w Białymstoku

RAFAŁ WOJTCZAK: Oleśnicka Biblioteka Publiczna nowoczesna i funkcjonalna

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

WARSZAWSKIE TARGI KSIĄŻKI

WĘGRY – GOŚĆ HONOROWY

Barcelona i literatura katalońska – Gość Specjalny

19–22 maja 2016

oraz 10. Targi Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA

Warszawa, PGE Narodowy • targi-ksiazki.waw.pl

Honorowy Patronat Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy

organizator

organizator
wykonawczy

komitet honorowy

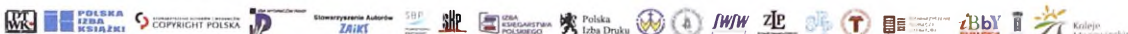

partner medialny

Patronat medialny

patronat

Poradnik **BIBLIOTEKARZA** nr 4 (792), 2016

W NUMERZE:

Strona redakcyjna 2 Artykuły z rekomendacją redakcji (*J. Ch.*)

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

Jacek Ladorucki 4 Biblioteka jako instytucja pamięci
Urszula Tobolska 6 Niezbędnik bibliotekarza, czyli co zabrać w swoją zawodową podróż?
Marcin Twardzik 15 Biblia w zbiorach Książnicy Beskidzkiej – najcenniejsze i najstarsze egzemplarze

RELACJE

Martyna Figiel 18 Modernizacja biblioteki na Koszykowej, czyli ciągle w budowie

KSIĄŻKA

Małgorzata Tytko 20 „Nie trzeba się bać” – tematy tabu w literaturze dla dzieci
Jakub Frołow 22 E-booki w abonamencie dla bibliotek
Dorota Grabowska 24 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

Katarzyna Hryniewiecka 25 Udogodnienia dla niepełnosprawnych w Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej w Białymstoku
Władysław Michnal 26 Szczecińscy artyści w Książnicy Pomorskiej
Tatiana Swiridowa 27 Otwarcie Punktu Informacji Turystycznej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie
Renata Andrzejewska 28 Literacki Dzień Kota w bibliotece szkolnej
30 PIERWSZE / NAJSTARSZE – *Katalog arcybiskupów gnieźnieńskich*

Nowe obiekty biblioteczne

Rafał Wojtczak 31 Oleśnicka Biblioteka Publiczna nowoczesna i funkcjonalna

FELIETONY

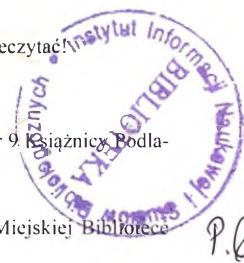
Ze Zwrotów 35 Twardy orzech literatury historycznej (*Emeryk*)

Z WARSZTATU METODYKA

Materiały metodyczne

Maja Białonoga 37 Howgh! Scenariusz lekcji bibliotecznej na temat Indian dla dzieci w wieku 6-9 lat
Antoni Woźnica 39 Wanda Chotomska. Zestawienie bibliograficzne w wyborze za lata 1957-2015

WW – wiadomości, wydarzenia 17, 21, 34, 38

P.6

ARTYKUŁY Z REKOMENDACJĄ REDAKCJI

W numerze kwietniowym polecam lekturę artykułów:

▲ **Niezbędnik bibliotekarza, czyli co zabrać w swoją zawodową podróż** str. 6

Jak pisze autorka tego wademekum Urszula Tobolska życie zawodowe jest podróżą, która nie należy do łatwych. Współczesny bibliotekarz powinien orientować się w gąszczu internetowych informacji, a zwłaszcza dotyczących tylko naszego zawodu. Tę podróż ułatwiają różnego rodzaju informatory znajdujące się w sieci: portale, strony WWW, linki, itp., z których warto korzystać. Autorka swoje zestawienie podzieliła na dwie części: 1. Wyszukiwarki, repozytoria, serwisy informacyjne i 2. Otwarte zasoby edukacyjne. Materiał zebrany jest pod kątem potrzeb nauczyciela bibliotekarza, ale może być przydatny dla każdego bibliotekarza. Warto skorzystać z tego przewodnika.

▲ **„Nie trzeba się bać” – tematy tabu w literaturze dla dzieci** str. 20

Na początku kwietnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci i Młodzieży. Do tego dnia nawiązuje redakcja „PB” publikując tekst Małgorzaty Tytko, bibliotekarki z PiMBP w Rybniku. Prezentuje ona kilka pozycji dotyczących tematów tabu niezbędnych w edukacji dzieci. Najbardziej odważna w tym zakresie jest literatura szwedzka.

▲ **Udogodnienia dla niepełnosprawnych w Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej w Białymstoku** str. 25

W Polsce 13% ogółu społeczeństwa to osoby z orzeczoną niepełnosprawnością. Budynki nowych bibliotek są projektowane pod kątem potrzeb tej grupy społecznej i są wyposażone w odpowiednie podjazdy, łazienki, większe odstępy między regałami, urządzenia do odczytu druku, itp. Katarzyna Hryniewiecka w niniejszym artykule prezentuje udogodnienia, które zostały zainstalowane w Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej: specjalna winda przystosowana dla osób niepełnosprawnych, toalety na każdym piętrze, powiększalniki komputera (lupy powiększające tekst), pętla indukcyjna, pozwalająca na odbiór czystego dźwięku, autolektor dla osób niesłyszących, a także oprogramowanie udźwiękowiające, które czyta tekst z obrazu (również z internetu) w jęz. polskim i angielskim.

▲ **Oleśnicka Biblioteka Publiczna nowoczesna i funkcjonalna** str. 31

Rafał Wojtczak zaprasza czytelników „PB” do odwiedzenia Oleśnickiej Biblioteki Publicznej po gruntownej modernizacji. Architektoniczny projekt zmian przygotowała firma Rea Desing, znana z prac przy pierwszych polskich mediotekach we Wrocławiu i Olsztynie. Budynek przyjął nazwę Forum Kultury na wzór antycznego Forum Romanum. Wędrówkę po gmachu biblioteki rozpoczynamy od holu, klatki schodowej, korytarzy i magazynów książek, następnie zwiedzamy wypożyczalnię z największą liczbą woluminów i czytelników, kolorową i przytulną Bibliotekę dla Dzieci i Młodzieży „Pod Sową”, czytelnię i salę widowiskową. Biblioteka jest estetyczna, przestronna i funkcjonalna dzięki kompleksowej aranżacji. Można powiedzieć, że biblioteka w nowym wydaniu z powodzeniem pełni funkcje kulturalne, edukacyjne i rozrywkowe.

Ponadto w numerze artykuły nt.: regionalizmu w bibliotece, XVI-wiecznych wydań Biblii w Bibliotece Publicznej w Bielsku-Białej, rozbudowy Biblioteki Publicznej przy Koszykowej w Warszawie oraz stałe rubryki (Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać, felieton Emeryka), teksty środowiskowe i metodyczne.

Zapraszam do lektury

Jadwiga Chruścińska

Raport Biblioteki Narodowej „Stan czytelnictwa w Polsce 2015” w pigułce

63% Polaków nie przeczytało w ciągu roku ani jednej książki
27,2% – to osoby, które przeczytały 1-6 książek w ciągu roku
8,4% – to osoby, które przeczytały 7 i więcej książek w ciągu roku

Poziom czytelnictwa spada!!!

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Ukazuje się od roku 1949

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Rada Redakcyjna: Bogumiła Staniów (przewodnicząca), Andrzej Jagodziński, Piotr Jankowski, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Mirosława Majewska, Michał Rogoż, Renata Sowada, Michał Zajac.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.poradnikbibliotekarza.pl

Redaktor naczelna: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. 0505-078-945; e-mail: jchruscinska@gmail.com

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. 0600-505-662; e-mail: dgrabo@wp.pl

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki: Katarzyna STANNY, tel. 0602391675, e-mail: zinamonik@wp.pl

Honoraria autorskie: Małgorzata HOŁODOWICZ tel. (22) 608-28-23; e-mail: finanse@sbp.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów

Autorzy zobowiązani są do przekazywania wraz z artykułem danych kontaktowych: adres, telefon, e-mail.

Współpracują z redakcją: Grażyna Biłska, Justyna Bździuch, Renata Ciesielska-Kruczek, Hanna Diduszko, Martyna Figiel, Tomasz Kasperczyk, Bogdan Klukowski, Jerzy Kondras, Dorota Skotnicka, Aleksander Trembowiecki, Ryszard Turkiewicz, Michał Zajac

Świat Książki Dziecięcej

Redaktor prowadzący: Ewa Gruda

Redakcja: Jadwiga Chruścińska, dr Dorota Grabowska, Elżbieta Matusiak

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax (22) 827-52-96

Marta LACH – z-ca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wydawnictw

tel. (22) 827-08-47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Janusz NOWICKI – doradca ds. wydawniczych, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A. 46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Skład i lamanie: Studio Kalamamica Tomasz Odziemczyk. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład 2700 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594

Biblioteka jako instytucja pamięci*

Dziedzictwo kulturowe

Historia i polityka to czynniki, które w Europie Środkowej odgrywają szczególną rolę w biografii ludzi, relacjach społecznych i działalności instytucji kulturalnych, w tym bibliotek. Współczesna Europa zmierza ku nowym ponadnarodowym strukturom, które muszą pogodzić demokratyczne i obywatelskie tradycje starego kontynentu z mentalnością środkowoeuropejską. Obecność problematyki pamięci i korzeni kulturowych jednostki widoczna jest w pracach literackich i naukowych od dawna. Dbałość o pamięć w sensie zachowania dziedzictwa kulturowego to także domena bibliotek, o czym mówi współczesne ustawodawstwo biblioteczne.

Ojczyzna należy do kategorii pojęć, które mają długą historię i kształtują nowoczesną kulturę oraz postawy społeczne ludzi. Ojczyzna bywa często źródłem przeżyć emocjonalnych, przedmiotem intensywnych wzruszeń zbiorowych, które budują silną więź społeczną, łączą w chwilach trudnych i podniosłych; bywa także motorem działań szlachetnych i bezinteresownych. Jest duchową przestrzenią, w którą człowiek wrasta coraz głębiej w toku indywidualnego rozwoju. Ojczyzna – zdaniem Stanisława Ossowskiego – nie jest pojęciem geograficznym, które można scharakteryzować bez odwołania się do postaw psychicznych jakiejś zbiorowości.

* Artykuł stanowi skróconą wersję referatu *Biblioteka i mała ojczyzna. Regionalizm, globalizm, kapitał kulturowy i dziedzictwo środkowoeuropejskie jako wyzwania dla współczesnych bibliotek* wygłoszonego we wrześniu 2015 r. we Lwowie podczas międzynarodowej konferencji „Сучасні проблеми діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства”. Pełna wersja tekstu ukaże się wkrótce nakładem wydawnictwa Politechniki Lwowskiej.

Biblioteka to instytucja kultury i jeden z jej symboli, trudno więc mówić o niej w sposób „techniczny”, bez odkrywania kontekstów i poszukiwania odniesień w różnych pokładach refleksji humanistycznej. Wiadomo, że narody Europy Środkowowschodniej mają dużo więcej sukcesów w dziedzinie kultury niż w gospodarce. Uwydatnianie tych wartości i ich promocja na forach lokalnych i ponadnarodowych należy do powinności bibliotek.

Celem artykułu jest ukazanie znaczenia bibliotek w realiach społeczeństwa informacyjnego, ich kapitału kulturowego, ewolucji funkcjonowania w okresie przełomu cyfrowego oraz upowszechnianie polityki pamięci i dyskursu środowiskowego o tożsamościach.

Regionalizm

Cechy jakiegoś terytorium rozumianego jako ojczyzna są funkcją obrazów, które z jej imieniem łączą członkowie pewnej zbiorowości. Mała ojczyzna jest zarówno realną przestrzenią geograficzną i społeczno-kulturową, jak i miejscem symbolicznym. Przestrzeń małej ojczyzny nie musi pokrywać się z administracyjnie wyznaczonym obszarem gminy, małego miasta, wsi czy dzielnicy wielkomiejskiej. Jest to przestrzeń bez wyziścię określonych granic, istotną rolę w jej identyfikacji pełni subiektywna świadomość ludzi utożsamiających się z nią. Ojczyzna jako pojęcie istnieje więc w rzeczywistości subiektywnej pewnych grup społecznych. Są to miejsca lub obszary niejako prywatne, do których możemy się serdecznie przywiązać wskutek spędzonych tam lat, może znajdować się na obczyźnie. Ojczyzna w potocznym rozumieniu bywa kojarzona z ludźmi, którzy nas rozumieją i których my rozumiemy, a więc mię-

dzyludzkie nie mogą się dobrze rozwijać bez wzajemnego zrozumienia. Ojczyzna jest źródłem inspiracji dla pisarzy, poetów, artystów, filozofów i animatorów działalności kulturalnej. W tej ostatniej roli często występują bibliotekarze pracujący na rzecz małych zbiorowości zarówno w miastach, jak i na wsi.

Środowiska lokalne są efektem więzi społecznych, które wynikają ze swoistej struktury istniejącej w określonej społeczności. Stanowią ją ludzie powiązani rolami społecznymi i normami, ale także instytucje przypisane do danego terytorium. Lokalność i regionalizm jako zjawiska zaczęto od nowa zauważać w Polsce i innych krajach byłego bloku wschodniego na początku lat 90. XX w., gdy zmieniały się ramy społecznego i politycznego funkcjonowania wschodniej części starego kontynentu. Medioznawcy wskazywali, iż człowieka w jego otoczeniu interesuje najbardziej to, z czym ma najsilniejsze interakcje, czyli ludzie i sprawy, miejsca, w którym żyje i pracuje. Zatem najbliższe otoczenie domu: wieś, ulica, miasto, gmina, dzielnica. „Zainteresowanie to – pisała Zofia Sokół – jest wprost proporcjonalne do odległości: im bliżej człowieka, tym zainteresowanie rośnie, maleje, gdy fakt wydarzył się dalej”. Władysław Orkan, pytany o to, czym jest regionalizm, odpowiadał:

„By zrozumiałe rzecz wyjaśnić, pomóżmy sobie przykładem. Oto jest okolica jakaś (ziemia), której ludność ma (lub też miała): swój własny strój, swoją gwara, swój sprzęt odmienny, swoje pieśni i – różni się tym wszystkim od sąsiedniej ziemi, znowu tym samym różni się od drugiej. Tak jak w zwyczajach, stroju, obyczaju, są też różnice i w sposobie gospodarowania, budownictwa (zależnie od położenia, klimatu) różnych ziem tego samego kraju; te ziemie, idąc niby za postępowaniem lub za ogólną jarmarczną cywilizacją, tracąc ją, oprócz warty stracenia ujemnych cech, także swoje wartości odrębne. A wiadomo: im więcej rozmaitych, odmiennych plonów, tym bogatszy spichrz. Im więcej też odmiennych wartości ma kraj, tym większe jest bogactwo w spichrzu narodowym. Więc w trosce o wzbogacenie całości powstała tu i tam myśl

pielęgnowania odmiennych cech poszczególnych części kraju. To dążenie do zachowania i rozwoju odrębnych wartości danej okolicy (ziemi) – nazwano regionalizmem”.

Praca na rzecz idei regionalizmu w instytucjach kultury (w tym w bibliotekach) oznacza zrozumienie przejawów kultury danego regionu, jako zbioru typowych właściwości i dążenie do zachowania ukształtowanych odrębności regionalnych: historii, tradycji, rytuałów, kuchni, gwary, folkloru i innych cech swoistych, często trudnych do określenia. O jednej z takich właściwości, nazwanej „mentalnym pejzażem środkowoeuropejskim”, w kontekście jednoczenia się Europy, pisał czeski dysydent, Josef Kroutvort: „wytykanie Europie Środkowej prowincjonalizmu byłoby poważnym nieporozumieniem. Nie brakuje tu zręcznych rąk, mądrych głów, poczucia wartości, otwartości na sztukę. A jednak marnieje to, co pozostawiono własnemu losowi poza nawiasem historii. Nawet geniusz jest naznaczony kompromisem z rzeczywistością. Problem nie polega zatem na braku kultury, barbarzyństwie, niskiej cywilizacji – chodzi o coś zupełnie innego”.

Regionalizm jako filozofia działania w dzisiejszych czasach w krajach postkomunistycznych nabiera szczególnego znaczenia i stanowi szansę dla bibliotekarzy jako animatorów kultury i liderów działań społecznych.

Wspólne dla wszystkich typów bibliotek są działania wspierające rozwój społeczeń-

stwa, pomoc w uczeniu się, wspieranie samorealizacji oraz obsługa różnych sektorów kultury, nauki, techniki i gospodarki. Biblioteki, niezależnie od ich typów, z założenia nastawione są na realizację lokalnych zadań i interesów: gromadzą lokalne materiały oraz rozpowszechniają informacje o wydarzeniach. W ujęciu pedagogiki bibliotecznej regionalizm można traktować jako swoisty ruch edukacyjny, ukierunkowany zarówno na młodzież, jak i na dorosłych, współtworzący proces ustawicznego kształcenia i wychowania.

Kapitał kulturowy

Biblioteki współczesne, jako instytucje uformowane historycznie, pielęgnują wzorce ukształtowane w przeszłości, ale i te wynikające z realiów współczesnych, ich miejsca na styku władzy różnych szczebli, wolnego ryn-

ku, publicznych pieniędzy i prywatnych interesów użytkowników. Wynika z tego konieczność budowania własnego kapitału, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek. Instytucje te, poprzez swój usługowy charakter, są szczególnie predestynowane do kreowania określonych zasobów, służących realizacji własnych interesów i wartości, z których najważniejsze jest podwyższenie pozycji i prestiżu społecznego. Zakres i formy usług pełnionych przez biblioteki kształtują się w zależności od potrzeb środowiska społecznego (czytelniczego); ma to też wpływ na charakter tworzonego przez nie kapitału kulturowego.

dr JACEK LADORUCKI

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Łódzki

Niezbędnik bibliotekarza, czyli co zabrać w swoją zawodową podróż?

Nasze życie zawodowe jest podróżą, która nie należy do łatwych. Wykorzystujemy wiedzę nabytą na studiach, a rozszerzamy ją poprzez zdobywanie nowych umiejętności. Poznawanie czegoś nieznanego wiązać się może ze swoistą przygodą. W sferze zawodowej jest to bardzo istotne, jeżeli wykonywane obowiązki dotyczą tego, co lubi się robić. Warto poznać nowe miejsca w sieci, na których warto być, by zdobywać kolejne umiejętności.

Współczesna biblioteka prezentuje się jako nowoczesne centrum informacji. Duża w tym zasługa bibliotekarza, który zarządza informacją, tj. wyszukuje ją, selekcionuje, przechowuje i rozpowszechnia. Warsztat pracy bibliotekarza to stale zmieniające się narzędzia technologii informatycznej i komunikacyjnej, nad którymi powinien umieć zapanować.

Dzięki znalezionemu materiałowi z blogowego posta australijskiej bibliotekarki Kathryn Greenhill, a przetłumaczonemu przez Agnieszkę Koszowską (bibliotekarkę i redaktorkę portalu www.biblioteki.org) możemy poznać 20 powodów, dla których bycie na bieżąco z nowymi narzędziami powinno należeć do obowiązków każdego bibliotekarza. Wymienię tylko 3 z nich:

- Istota zawodu – a jest nią dla bibliotekarza dostarczanie użytkownikom informacji.
- Wydajność – wszystkie zadania w pracy bibliotekarza można wykonać łatwiej z pomocą nowoczesnych narzędzi TIK, lecz trzeba umieć się nimi posługiwać.
- Bycie na bieżąco – gdyż narzędzia TIK stale ewoluują.

W przestrzeni wirtualnej jest wiele cennych i potrzebnych informacji. Ale stron WWW jest tak wiele, że często trudno jest dotrzeć do właściwych i wiarygodnych. To ważne zadanie dla bibliotekarzy. Przyjmijcie Państwo zaproszenie do skorzystania z propozycji ułatwiających poradzenie sobie z tym zadaniem. Są to jedynie sugestie, ponieważ chyba nikt nie jest w stanie wyczerpać tego zagadnienia. Powinniśmy być na bieżąco, obserwować i starać się zrozumieć. Poznanie internetu w sposób przystępny i zabawny zapewni krótki poradnik, który znaleźć można na <http://www.20thingsilearned.com/pl-PL>.

Co sprawdzić i o czym koniecznie pamiętać, jak uporządkować wiedzę wykorzystywaną w codziennej pracy bibliotekarza – to cele, które postawiłam w niniejszym artykule. Zasoby internetu wydają się być nieograniczone – dlatego w wachlarzu pytań: Co znaleźć? Gdzie znaleźć? Jak znaleźć? Jak wykorzystać? skupiłam się na wskazaniu: co, gdzie oraz jak w sposób bezpieczny i zgodny z prawem posługiwać się internetem. Zajrzymy do niektórych źródeł, nie sposób jest bowiem omówić wszystkich.

I. Bibliotekarz jako przewodnik w świecie książek i informacji: wyszukiwarki naukowe, repozytoria, serwisy informacyjne

W tej części dokonano krótkiego przeglądu ogólnodostępnych w sieci katalogów i baz dziedzinowych. Oferują one głównie informacje bibliograficzne i skierowujące (o zasobach bibliotek, ośrodków naukowych i dydaktycznych, bibliografie zawierające opisy biblio-

graficzne informujące o piśmiennictwie czy bazy danych). Bibliografie dziedzinowe są ściśle powiązane z rozwojem nauk. Im szybciej rozwija się jakaś dyscyplina, tym bardziej potrzebne są „przewodniki”, które analizowałyby piśmiennictwo, wskazywały, co nowego i gdzie napisano na określony temat.

Katalogi i bazy dziedzinowe ogólnodostępne w sieci

Biblioteka Narodowa (www.bn.org.pl) jako największa i najbogatsza w zbiory biblioteka w Polsce proponuje ogólnodostępne bazy bibliograficzne. Obejmują one zarówno książki, jak i czasopisma, dokumenty elektroniczne, kartograficzne i dźwiękowe, wydane w kraju i poza nim. BN przechowuje cały dawny i współczesny dorobek umysłowy narodu polskiego.

Internetowy Polski Słownik Biograficzny (www.ipsb.nina.gov.pl) to elektroniczna wersja papierowej edycji *Polskiego Słownika Biograficznego* wydawanego od 1935 r. przez Instytut Historii PAN. Znajdujące się tu biogramy poszerzono o materiały multimedialne pokazujące realia epoki, kontekst historyczny i kulturowy dotyczący danej postaci.

Bibliografia Etnografii Polskiej (<http://www.ptl.info.pl/odie>) obejmuje literaturę przedmiotową skupioną na etnografii, tj. nauce opisującej kulturę różnych ludów. Dzięki bazie Demografia (<http://demografia.stat.gov.pl/baza-demografia>) użytkownik ma dostęp do informacji statystycznych w zakresie stanu i struktury ludności oraz migracji w Polsce.

Internetowy System Aktów Prawnych (www.isap.sejm.gov.pl) zawiera opisy bibliograficzne i teksty aktów prawnych opublikowanych w urzędowych wydawnictwach: „Dzienniku Ustaw” oraz „Monitorze Polskim”.

Bazy dziedzinowe bibliotek naukowych

W każdej bibliotece podstawowym źródłem informacji są katalogi i kartoteki (w większości komputerowe). Biblioteki, któ-

re chcą spełniać swoje podstawowe zadanie, czyli świadczyć usługi informacyjne w dobie rozwoju technologicznego, powinny udostępniać swoje bazy w sieci. Większość danych o źródłach informacji to usługa powszechnie dostępna (z dowolnego komputera i bez opłat). Niekiedy można z niej korzystać tylko w określonym miejscu (na terenie uczelni), a zdarza się, że usługa ta jest udostępniana odpłatnie, po wykupieniu abonamentu. Dla przykładu informacje o działaniach podejmowanych w niektórych bibliotekach uczelnianych (jak np. Uniwersytetu Wrocławskiego, czy Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i in.) umieszczane są na stronach www.bu.uni.wroc.pl i odpowiednio na www.biblioteka.uksw.edu.pl. Zaprezentowano m.in. sposoby funkcjonowania katalogów tych bibliotek. Z powodzeniem swoje katalogi umieszczają w sieci inne biblioteki uczelniane, ale też polskie biblioteki kościelne zgromadzone w Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES (www.fides.org.pl).

Bazy bibliograficzne czasopism

Bazy artykułów tworzone są na podstawie zbioru czasopism dostępnych w bibliotekach czy innych instytucjach (obejmujących zdefiniowany dla danej instytucji obszar nauki), zawierają opisy bibliograficzne artykułów i umożliwiają dostęp do nich (coraz częściej pełnotekstowy).

Tworzona np. w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu **EDUKACJA** – baza bibliograficzna artykułów z czasopism (<http://www.dbp.wroc.pl>) zawiera adnotowane opisy bibliograficzne artykułów z czasopism, recenzje książek, rozprawy z prac zbiorowych.

Baza bibliograficzna polskich naukowych czasopism humanistycznych i społecznych **BazHum** (<http://www.bazhum.pl>) gromadzi metadane bibliograficzne: rejestruje całą zawartość czasopism humanistycznych – od pierwszych numerów do bieżących.

Bibliograficzno-abstraktowa baza danych **BazTech** (<http://baztech.icm.edu.pl/index.php/pl>) rejestruje artykuły z polskich czasopism z zakresu nauk technicznych oraz nauk ścisłych i ochrony środowiska (w wyborze).

rejestruje artykuły z polskich czasopism z zakresu nauk technicznych oraz nauk ścisłych i ochrony środowiska (w wyborze).

Baza dziedzinowa z zakresu nauk ekonomicznych i pokrewnych **BazEkon** (http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/advanced.php) zestawia bibliograficzne opisy artykułów z 400 polskich periodyków naukowych, gospodarczych oraz naukowych serii wydawniczych uczelni ekonomicznych wydawanych w języku polskim i angielskim.

Baza **Cytbin** (<http://ibin.us.edu.pl/cytbin.html>) bibliograficzna baza danych obejmuje artykuły z wybranych krajowych czasopism z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej.

Ze względu na objętość artykułu wspominałam tylko o niektórych bazach. Czy nasze bazy są atrakcyjne pod względem informacyjnym z perspektywy zagranicznego użytkownika? Zapewne tak, ale przede wszystkim dla tych, którzy znają język polski. Mimo wszystko duża część dokumentów jest publikowana w innych językach, głównie angielskim. Nie bez znaczenia są też streszczenia angielskojęzyczne wpisywane do rekordu dokumentu oraz słowa kluczowe w języku angielskim. Ponadto rozwój technologii informatycznej doprowadził (bądź tak się stanie w niedalekiej przyszłości) do powstania multimedialnych baz danych, gdzie obok informacji tekstowej mamy do czynienia np. z audialną jej formą.

W tej części artykułu omówię internetowe wyszukiwarki koncentrując się na naukowych i edukacyjnych zasobach sieci. W zakamarkach sieci można znaleźć wiele ciekawych informacji, wartościowych źródeł naukowych: publikacji, artykułów, archiwów i danych. Oto kilka przykładów takich wyszukiwarek.

Wyszukiwarki naukowe – zasoby polskie i światowe

Katalog NUKAT (www.nukat.edu.pl) stanowi źródło gotowych opisów katalogowych. Jest informacją o zasobach naukowych

i akademickich bibliotek w Polsce. Zawiera ponad 2 mln opisów różnego typu publikacji: książek, czasopism, e-booków, nagrań dźwiękowych, druków muzycznych, dokumentów kartograficznych, ikonograficznych i filmów.

KaRo Katalog Rozproszony Bibliotek Polskich (<http://karo.umk.pl/Karo>) ułatwia wyszukanie interesujących publikacji lub opisów bibliograficznych znajdujących się w zasobach kilkudziesięciu polskich bibliotek naukowych.

Multiwyszukiwarka komputerowych baz bibliotecznych FIDKAR (<http://www.fides.org.pl/fidkar/fidkary.htm>) pozwala na prowadzenie wyszukiwań katalogowych i bibliograficznych w wielu komputerowych bazach jednocześnie. Powstała z inspiracji i na zamówienie Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES.

Ciekawym narzędziem jest **wyszukiwarka Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa INIB** (<http://www.isel.edu.pl/inib/index.php>) dająca możliwość wyszukiwania tylko i wyłącznie w źródłach z tego zakresu. Gromadzi linki do stron WWW z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa.

Google Books (<http://books.google.com>) służy do wyszukiwania książek znajdujących się w największych księgarniach i bibliotekach na świecie. Niektóre książki znajdujące się w serwisie można przeczytać w całości, do większości dostępny jest jedynie podgląd strony tytułowej i spisu treści, bądź wglądu w ogóle nie ma. **Google Scholar** (www.scholar.google.pl) stanowi rodzaj specjalistycznej wyszukiwarki takich dokumentów, jak: recenzowane książki, czasopisma, materiały konferencyjne. Rejestruje też pełne teksty lub abstrakty prac naukowych. W przypadku braku możliwości zaprezentowania pełnego tekstu dokumentu odsyła do wydań posiadanych przez biblioteki.

Google Maps (www.google.pl/maps) jest bazą map oraz zdjęć satelitarnych z niemalże całego świata. Bazą wybranych miejsc na

Ziemi jest **Google Earth** (<http://www.google.pl/intl/pl/earth>). Strona **Google Video** (<https://video.google.pl>) przypomina znany serwis YouTube – pozwala na wstawianie i udostępnianie różnych materiałów filmowych.

Korzystanie i przeglądanie stron to okazja, by wzbogacić własną wiedzę.

WorldCat (www.worldcat.org) – katalog rozproszony łączący zbiory blisko 100 tys. bibliotek z ponad 100 krajów. **RefSeek** (www.refseek.com) ułatwia studentom dotarcie do treści naukowych. Z kolei **SciSeek** (<http://www.sciseek.com>) jest wygodnym narzędziem do wyszukiwania różnych dokumentów. A **FeeFullPdf** (<http://www.freefullpdf.com>) to wyszukiwarka publikacji naukowych dostępnych w formacie PDF.

II. Otwartość w internecie – Otwarte Zasoby Edukacyjne

Ta część tekstu dotyczy zagadnienia otwartości w internecie, czyli udostępniania zasobów. Postęp technologiczny wywołał wiele zmian w codziennym przepływie informacji, dlatego też prawo próbuje regulować oraz chronić obieg informacji i treści w sieci. Prawo autorskie chroni autora pracy naukowej, filmu, programu komputerowego, utworu muzycznego itp. Dzieło jest chronione prawem autorskim osobistym od chwili powstania. Jest to ochrona automatyczna, która nie wymaga żadnych formalności. Najczęstszym naruszeniem praw osobistych jest plagiat.

tn. skopiowanie cudzej pracy (lub jej części) i przedstawienie pod własnym nazwiskiem. Prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem. To autor decyduje o tym, jaki utwór może być zapisywany i powielany. O ile autorskie prawa osobiste są nieograniczone w czasie, to autorskie prawa majątkowe mają ograniczenia w zależności od formy i rodzaju dzieła. Najczęściej obowiązują one do 70 lat od śmierci twórcy lub ostatniego współtwórcy. Utwory, do których prawa majątkowe wygasły, trafiają do tzw. domeny publicznej. Możemy rozumieć ją jako dobro wspólne całego społeczeństwa. Domena publiczna gwarantuje społeczeństwu dostęp do dóbr kultury. Z twórczości tej można korzystać bez ograniczeń. Na przykład dzięki domenie publicznej wszystkie dzieła Janusza Korczaka oraz innych twórców są dostępne zainteresowanym. Ważne jest to zwłaszcza w edukacji, pozwala bowiem na sprawne poruszanie się po całym dorobku intelektualnym ludzkości.

Z problemem restrykcyjnego prawa autorskiego poradzono sobie wprowadzając zapis dozwolonego użytku. Oznacza to, że prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę autora i bez konieczności wypłacenia autorowi honorarium. Trzeba jednak pamiętać, że w niektórych przypadkach prawo wymaga mimo wszystko otrzymania zgody właściciela praw majątkowych.

Powstały otwarte i wolne licencje **Creative Commons**, dzięki którym użytkownik ma większe prawa do dzieła. Licencje Creative Commons działają w myśl zasady „Pewne prawa zastrzeżone”, zamiast „Wszystkie prawa zastrzeżone”. Creative Commons to jeden z najpopularniejszych i najprostszych sposobów określania warunków na jakich można korzystać z czyichś utworów. Jeśli bibliotekarz nie do końca czuje się pewnie w temacie prawa autorskiego polecam <http://creativecommons.pl>. Dodatkowo wyszukiwarka na stronie Creative Commons (<http://search.creativecommons.org/>) służy do wyszukiwania zasobów wśród wielu serwisów,

posiadających otwarte i dostępne powszechnie materiały.

Otwarte Zasoby Edukacyjne umożliwiają wykorzystanie przestrzeni elektronicznej dla współczesnej dydaktyki. Na ten temat napisano już sporo artykułów. Otwartą edukację cechuje techniczna swoboda dostępu do wiedzy, ale z gwarancją ochrony prawnej. Ideą bowiem jest udostępnianie w sieci materiałów z możliwością ich darmowego wykorzystania, modyfikowania, przekazywania innym itp. Tak czyni bardzo wielu autorów. Trzeba wyraźnie podkreślić, że zasobami wiedzy można się dzielić czy kopiować je, ale zaznaczając kto jest ich autorem. Korzystanie z zasobów OZE jest możliwe na podstawie wspomnianych wyżej wolnych licencji (Creative Commons).

Sieć obfituje w wiele wartościowych pod względem edukacyjnym miejsc. I warto dodać – bezpłatnych. Propozycje Otwartych Zasobów Edukacji (OZE) to doskonały sposób dla nauczyciela na uatrakcyjnienie zajęć z różnych przedmiotów. Zasoby edukacyjne to przestrzeń w sieci, którą każdy bibliotekarz powinien dokładnie przejrzeć i poznać. To ponadto wiedza, którą powinni posiadać także uczniowie. Wiele z tego rodzaju zasobów jest udostępnionych nie tylko w formie tekstowej. Sprzyja temu różnorodność form zasobów edukacyjnych, jak np. gotowe scenariusze lekcji, prezentacje multimedialne, testy, podręczniki online. Można je wyszukać w sieci WWW, pobrać na swój komputer, a następnie dowolnie, w całości lub we fragmentach, wykorzystać podczas lekcji, czy innych zajęć. Wyzwaniem dla nauczycieli jest zatem znajdowanie w sieci takich materiałów edukacyjnych, aby uczniowie i użytkownicy biblioteki korzystając z nich zdobywali wiedzę na wysokim poziomie.

Materiały OZE dostarczają wiedzy z zagadnień realizowanych w szkołach (obszaru podstawy programowej), z przedmiotów takich jak: język polski, matematyka, historia czy biologia, ale też przedsiębiorczości czy edukacji medialnej.

Wśród serwisów poświęconych Otwartym Zasobom Edukacyjnym, z których można czerpać wiedzę z poszczególnych dziedzin, przydatną nie tylko w szkole, wymienić można portal wiedzy dla nauczycieli **Scholaris** (<http://www.scholaris.pl>), gdzie znajdują się ważne informacje na temat oświaty. Obok tych wiadomości nauczyciel znajdzie gotowe scenariusze, ćwiczenia interaktywne, gry edukacyjne, prezentacje multimedialne i szereg innych materiałów dydaktycznych odpowiadających różnym poziomom nauczania (<http://scholaris.pl/zasob/66855>).

Na portalu edukacyjnym **Edux.pl** (<http://www.edux.pl>) nauczyciele bezpłatnie publikują swoje pomysły. To jeden ze starszych portali, który zawiera ciekawe narzędzia do tworzenia scenariuszy, czy testów przydatnych nauczycielom.

Z kolei dla uczniów, ale też i rodziców, ciekawa może być lektura **Polskiego Portalu Edukacyjnego Interkl@sa** (<http://www.interklasa.pl/portal/index/strony>) z licznymi interesującymi miejscami.

Baza Dobrych Praktyk znajdująca się na stronie <http://bdp.ibe.edu.pl> w myśl zapewnień twórców serwisu (pracowników placówki badawczej Instytutu Badań Edukacyjnych) to doskonałe wsparcie nauczycieli dążących do realizacji ciekawych zajęć. Proponowane tam sprawdzone pomysły oraz zestawy zadań z języka polskiego, historii, matematyki, biologii, chemii, fizyki, geografii i wiedzy o społeczeństwie, mogą być przydatne na zajęciach z tych przedmiotów. Nauczyciele powinni docenić też praktyczny dostęp do dokumentów z serii „**Niezbędnik Dobrego Nauczyciela**” w formacie pdf. Wiedzę tam zawartą mogą wykorzystywać nie tylko nauczyciele i wychowawcy, lecz również rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży.

Publikacje edukacyjne (<http://www.publikacje.edu.pl/>) to internetowe wydawnictwo poświęcone tematyce szeroko rozumianej edukacji i bogata baza materiałów dydaktycznych dla nauczycieli oraz osób związanych

z nauką. Gotowe zasoby edukacyjne znajdziemy zresztą na wielu stronach internetu, np. **Ściśle Ciekawa Lekcja** (<http://lesson.org.pl/>), na której nauczyciel znajdzie pomysły na przeprowadzenie interesujących zajęć z przedmiotów ścisłych.

Sprawdzone informacje o mediach odnajdziemy na stronie **Edukacja medialna** (<https://edukacjamedialna.edu.pl>), gdzie użytkownik znajdzie zagadnienia dotyczące bezpiecznego korzystania z internetu, komunikowania się z innymi, m.in. poprzez media społecznościowe i szereg innych. Celem portalu edukacji medialnej (www.civilia.pl) jest kształcenie kompetencji medialnych. To z tych stron nauczyciel może czerpać pomysły na realizację ciekawych zajęć, m.in. darmowych scenariuszy.

Kolejnym pomysłem może być strona **Historia w sieci** HistMag.org (<http://www.histmag.org>) zawierająca zasoby dotyczące historii Polski, w tym scenariusze i pomoce dydaktyczne do uczenia tego przedmiotu.

W sieci pojawiło się sporo witryn o świecie kultury i sztuki. Znajdziemy tu dobrze opracowane serwisy, jak **Polski wortal teatralny e-teatr.pl** (<http://www.e-teatr.pl/pl/index.html>) udostępniający m.in. bazę recenzji teatralnych, informacje o repertuarze teatrów w Polsce i wiele innych wiadomości. Strona przygotowywana przez Szkołę Filmową w Łodzi zawiera bazę filmów polskich oraz artykułów o filmie w prasie polskiej o nazwie **Film Polski.pl** (<http://www.filmpolski.pl/fp/index.php>).

Pomocą dla nauczyciela w przedstawianiu w sposób interesujący treści muzycznych jest **Polskie Centrum Informacji Muzycznej** (<http://www.polmic.pl>) zawierające m.in. bazę **Nowa muzyka polska**, która jest elektronicznym zbiorem danych dotyczących polskiej muzyki XX i XXI w. Serwisem o tematyce związanym ze sztuką i wartym zobaczenia jest **Otwarta Zachęta** (<http://otwarta-zacheta.pl>). Na zasoby Galerii Sztuki składają się dzieła z kolekcji galerii, materiały edukacyjne, dokumenty towarzyszące wystawom.

Szczególnie ważnym źródłem wiedzy jest multimedialna biblioteka edukacyjna w Polsce **NINATEKA.PL** (<http://ninateka.pl>), w której uczniowie i nauczyciele znajdują materiały tworzące współczesną kulturę audiowizualną, jak: audycje, filmy, koncerty. Z kolei w **Narodowym Archiwum Cyfrowym** (<http://www.nac.gov.pl>) użytkownik znajdzie blisko 110 tys. fotografii oraz około 15 tys. opisów nagrań, a liczba ta stale się zwiększa w miarę digitalizacji kolejnych. Ciekawą inicjatywą NAC jest ukłon w stronę najmłodszych internautów i przygotowanie dla nich gier, które wprowadzą dzieci w świat archiwów NAC dla dzieci (<http://www.nac.gov.pl/wiedza-i-edukacja/nac-dla-dzieci/>). **Projekt Internetowy Biblioteki Narodowej** (<http://www.bn.org.pl/zasoby-cyfrowe-i-linki/projekty-wirtualne>) to wybrane najcenniejsze dokumenty i kolekcje dokumentów światowego dziedzictwa kulturalnego. Dopełnieniem jest **Legalna Kultura** (<http://legalnakultura.pl/pl>) stanowiący prawny dostęp do wielu wybitnych utworów.

Ważne jest podnoszenie wiedzy z zakresu wykonywanej pracy. Jako nauczyciel bibliotekarz śledzę na bieżąco strony wspierające bibliotekarzy. Uważam, że wykorzystanie środowiska wirtualnego w doskonaleniu zawodowym bibliotekarzy to dobry kierunek rozwoju. Sporą pomocą jest serwis **Bibliosfera.net** (<http://bibliosfera.net/>), zawierający artykuły, reportaże dotyczące książek, bibliotek i nowych technologii. Równie ciekawa może być lektura materiałów zawartych w **Biblionetka** (<http://www.biblionetka.pl/>), która została pomyślana jako serwis dla osób lubiących czytać i poszukujących informacji o książkach. Z kolei **Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich** (<http://bibliotekarze.kbw.wroc.pl>) integruje bibliotekarzy wrocławskich, wyróżniających się aktywnością, osobowością, profesjonalizmem i etyką zawodową.

Z działaniami bibliotek i bibliotekarzy można zapoznać się też czytając serwis informacyjny dla bibliotekarzy i specjalistów informacji **EBIB** (<http://www.ebib.pl>). Jest on nie tylko portalem dla bibliotekarzy, ale także

czasopismem fachowym „**Biuletyn EBIB**”. Warto zaglądać na stronę **Ogólnopolskiego Portalu Bibliotekarskiego** (<http://www.sbp.pl>). Wizją działalności Stowarzyszenia jest tworzenie przestrzeni partnerskiej dla rozwoju bibliotek w społeczeństwie wiedzy.

Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna (<http://e-pedagogiczna.edu.pl>) to serwis stworzony przez bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i adresowany głównie do nich. Zamiarem twórców tych wszystkich serwisów jest integracja środowiska bibliotekarzy wokół idei doskonalenia zawodowego i podnoszenia efektywności ich pracy.

Otwarte Zasoby Edukacyjne są wykorzystywane jako pomoc dydaktyczna dla edukatorów. Można je wyszukać w sieci WWW i używać podczas warsztatów.

Bardzo ciekawym pomysłem wspierającym nauczycieli w ich codziennej pracy jest strona serwisu **Ośrodka Rozwoju Edukacji** (<http://www.ore.edu.pl>) zawierająca różnorodne propozycje warsztatów, kursów, seminariów i konsultacji. Materiały te mogą dostarczać aktualnej informacji o bibliotekach pedagogicznych i szkolnych oraz być inspiracją do rozwoju oferty usług bibliotecznych.

Ciekawą inicjatywą jest **Biblioteka Cyfrowa Ośrodka Rozwoju Edukacji** (<http://www.bc.ore.edu.pl/dlibra/text?id=library-desc>) gromadząca i udostępniająca materiały i publikacje dotyczące edukacji, opracowane w ramach działalności wydziałów ORE.

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej (<http://www.ceo.org.pl/pl/>) jest niezależną instytucją edukacyjną. Powstała z myślą o poprawie jakości systemu oświaty, upowszechnianiu wiedzy obywatelskiej, promowaniu praktycznych umiejętności.

Z kolei na **Platformie EPALÉ** (<https://ec.europa.eu/epale/pl>) znajdziemy wiadomości, materiały, wydarzenia związane z uczeniem się dorosłych w Europie. Wypada jeszcze wspomnieć o portalu edukacyjnym **Eduinfo**

(<http://www.eduinfo.pl/>) dla uczniów, studentów i nauczycieli, gdzie można znaleźć aktualności edukacyjne, informator o uczelniach, porady na temat wyboru kierunku studiów, zawodu i wiele innych.

III. Otwarta nauka

Aby szkołę można było nazwać mianem otwartej, warto spojrzeć na nią przez pryzmat tworzących ją nauczycieli, którzy kochają swój zawód, czerpią satysfakcję z tego, co robią i w związku z tym wciąż poszukują, ulepszają, doskonalią siebie i swój warsztat pracy. Wielką pomocą dla nich może być otwarta nauka, tj. otwarty, wolny dostęp do zasobów w sieci (cyfrowych form zapisu danych i treści naukowych oraz edukacyjnych, co podkreślono wyżej). Zwolennicy wykorzystania w edukacji innych kanałów komunikacyjnych dystrybuujących wiedzę, niż te tradycyjne, mogą korzystać z bibliotek cyfrowych i repozytoriów cyfrowych. Powstał bardzo dobry **Przewodnik po otwartej nauce**, który polecam https://ceon.pl/images/przewodnik_po_otwartej_nauce.pdf.

Statystyki czytelnictwa w Polsce wykazują spadek zainteresowania tradycyjną książką. Pewnym rozwiązaniem mogą być elektroniczne formy książek. Pojęcie biblioteka cyfrowa (inaczej internetowa, wirtu-

alna, elektroniczna) oznacza usługę umożliwiającą udostępnianie w sieci publikacji cyfrowych, takich jak: e-booki, czasopisma elektroniczne, a także innych publikacji papierowych w formie zdigitalizowanej (mapy, zdjęcia itp.). Idea biblioteki cyfrowej nawiązuje do tradycyjnej biblioteki, która wypożycza własne zbiory. Funkcjonalnie przypomina raczej czytelnię (jednak bez konieczności fizycznej obecności czytelnika w placówce). Niektóre biblioteki cyfrowe działają na zasadach otwartego dostępu, w innych dostęp jest ograniczony do zarejestrowanych użytkowników. Obecnie w Polsce działa ponad 120 bibliotek cyfrowych. Większość z nich zrzeszona jest w Federacji Bibliotek Cyfrowych.

Dzięki wielu interesującym projektom, jak chociażby przedsięwzięcie **Biblioteki Internetowej Wolne Lektury** (<http://www.wolnelektury.pl/>), zapewniono dostęp (i to w wielu możliwych formatach) do wszystkich tekstów literackich, które trafiły do domeny publicznej.

Biblioteka Narodowa rozwija projekt biblioteki internetowej **Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona** (www.polona.pl), podobny do wcześniejszej bazy – **Polska Biblioteka Internetowa** (<http://www.bn.org.pl/zasoby-cyfrowe-i-linki/polska-biblioteka-internetowa>).

Ciekawym pomysłem jest **Wirtualna Biblioteka Literatury Polskiej** (<http://literat.ug.edu.pl/>) prezentująca bogaty wybór klasyków polskiej literatury.

Zasoby katalogowe i cyfrowe europejskich bibliotek narodowych udostępnia **Europeana** (<http://www.europeana.eu/portal/>) gdzie można zapoznać się z cennymi kolekcjami: książek, rękopisów, druków ulotnych, nut itp. – zarówno tych współczesnych, jak i archiwalnych. Zaletą serwisu jest jego prostota i atrakcyjność wizualna.

Biblioteka Europejska (<http://www.the-europeanlibrary.org/tel4/>) oferuje dostęp do cyfrowych zbiorów 45 bibliotek narodowych Europy.

Oprócz dostępu w sieci do książek online zainteresowani mają również otwarty dostęp do czasopism elektronicznych. Tę usługę zawdzięczamy wydawcom czasopism tradycyjnych, którzy dostrzegając zalety internetu zaczęli do wersji drukowanych wydawać ich wersje elektroniczne. Na stronie <http://www.bg.up.krakow.pl/?q=bg-czasopisma-pedagogiczne-line> prezentowana jest lista tytułów czasopism pedagogicznych aktualnie wydawanych w Polsce, których pełne teksty zeszytów dostępne są online.

Baza ARIANTA (<http://www.arianta.pl/>) zawiera informacje oraz linki do ponad 3 tys. tytułów polskich czasopism elektronicznych. Są to zarówno czasopisma z nieograniczonym dostępem do pełnych tekstów, jak również te, które udostępniają na swoich stronach WWW spisy treści lub/i abstrakty.

Jeszcze kilka słów o repozytorium cyfrowym, definiowanym jako cyfrowe archiwum gromadzące i rozpowszechniające dorobek intelektualny konkretnej społeczności naukowej (uczelni, instytutu badawczego). W repozytoriach deponowane są artykuły naukowe, a także prace doktorskie, materiały pokonferencyjne i inne. Umożliwiono łatwy i bezpłatny dostęp do najnowszych publikacji pracowników danej instytucji.

I tak **Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych** (<http://rcin.org.pl/dlibra>) to kolekcja cyfrowych dokumentów będących dorobkiem naukowym czołowych instytutów naukowych w Polsce (z prawie wszystkich zakresów tematycznych).

Repozytorium Centrum Otwartej Nauki (<https://ceon.pl/pl/otwarta-nauka>) adresowane jest do całego polskiego środowiska naukowego z opcją pełnej otwartości.

Wirtualna Biblioteka Nauki (WBN) (<https://ceon.pl/pl/zasoby/wbn>) to program finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który zapewnia polskim instytucjom akademickim i naukowym dostęp do światowych zasobów wiedzy

oraz umożliwia krajową archiwizację tych zasobów.

Wirtualną przestrzenią nauczania stała się **Polska Bibliografia Naukowa (PBN)** (<https://pbn.nauka.gov.pl>) gromadząca informacje o dorobku polskich naukowców i polskich jednostek naukowych. Instytucje oraz użytkownicy indywidualni mogą prowadzić w PBN swoją bibliografię naukową.

Portal **Uczę się, więc jestem** (<http://wszechnica.org.pl/>) to przykład wykładów w internecie, zawierający filmy i nagrania audio z wykładów, debat i wywiadów prowadzonych w ramach zajęć m.in. Collegium Civitas Uniwersytetu Warszawskiego, Polskiej Akademii Nauk. Wykłady te dotyczą wyselekcjonowanych działów takich dziedzin wiedzy jak: edukacja i wychowanie, historia, ekonomia, prawo itp. doskonale rozszerzają wiedzę i nauczycieli, i uczniów. **Portal edukacyjny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu** (<http://portal.umk.pl/web/otwarte-zasoby>) umożliwia studiowanie bez barier i konieczności uczęszczania na zajęcia. W swoich zasobach ma materiały na temat prawa autorskiego dla bibliotekarzy, tworzenia multimedialnych treści e-learningowych, animacji komputerowej w edukacji, jak również dotyczące open access oraz Otwartych Zasobów Edukacyjnych.

Nowymi formami popularyzacji nauki są obecnie blogi naukowe, e-laboratoria, portale społecznościowe dla naukowców. W **Agregatorze Polskich Blogów Naukowych** (<http://bloginaukowe2.blogspot.com/>) możemy odnaleźć **Agregator Blogów Bibliotecznych**, w którym znajduje się ok. 300 biblioblogów (<http://www.lustrobiblioteki.pl/>). Niewątpliwie coraz bardziej dominującym źródłem informacji dla wielu grup zawodowych jest internet. Poszerza się grono sympatyków bibliotek szkolnych, a utrzymywanie wzajemnego stałego kontaktu stało się możliwe m.in. dzięki ogólnopolskiemu blogowi promującemu działania nauczycieli bibliotekarzy o nazwie **Biblioteki szkolne online** (<http://biblioteki-szkolne.blogspot.com/>).

Można zadać sobie pytanie czy znajdziemy czas, aby codziennie poznawać zawartość proponowanych wyżej stron? Na pewno nie. Ale może rozwiązaniem jest wybranie swoich ulubionych, które dzięki temu, że zmieniają się, ewoluują, to wniosą do warsztatu informacyjnego bibliotekarza wiele ciekawej wiedzy. Mam nadzieję, że niniejsze wademekum

pozwoли uporządkować wiedzę wykorzystywaną w codziennej pracy bibliotekarza i nauczyciela bibliotekarza, a może zainteresuje również innych?

URSZULA TOBOLSKA

nauczyciel bibliotekarz
Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu

Biblia w zbiorach Książnicy Beskidzkiej – najcenniejsze i najstarsze egzemplarze

22 stycznia 2016 r. w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej miał miejsce Maraton Biblijny – Ekumeniczne czytanie Pisma Świętego. Z tej okazji została przygotowana wystawa prezentująca najcenniejsze i najciekawsze zbiory biblioteki.

Najstarszą prezentowaną pozycją była *Biblia Czeska* zwana także *Norymberską* pochodząca z 1540 r. Charakteryzuje się pięknymi, barwnymi drzeworytami i jako jedyna z biblii XVI-wiecznych w naszych zbiorach, posiada oryginalną oprawę wykonaną ze skóry tłoczonej na desce. Z kolei najstarszą biblią polską w kolekcji Książnicy Beskidzkiej jest *Biblia Leopoldy*, która występuje także pod nazwą *Biblii Szarfenbergowskiej* – od krakowskiej oficyny wydawniczej. Stanowi pierwszy pełny przekład *Starego i Nowego Testamentu* na język polski i odzwierciedla doskonale XVI-wieczne tendencje tłumaczenia *Pisma Świętego* na języki ojczyste. Nazwisko tłumacza nie jest znane, jednak nad korektą drugiego wydania pracował ks. Jan Nicz, od pseudonimu którego („Leopolda” – „Iwowianin”) pochodzi nazwa zwyczajowa tego wydania. Egzemplarz znajdujący się w zasobach bielskiej biblioteki najprawdopodobniej uczestniczył w pożarze – świadczą o tym charakterystyczne ubytki pojawiające się w miejscach nietypowych dla normalnego użytkowania.

Z polskich przekładów nie sposób pominąć tłumaczenia jezuitę – Jakuba Wujka. Za zgodą papieża Grzegorza XIII władze zakonne zleciły tłumaczenie na język polski z łacińskiej *Biblii* tzw. *Wulgaty*, przypisywanej św. Hieronimowi. Wujek pełne tłumaczenie zakończył w 1595 r., jednak komisja rewizyjna pracowała jeszcze kilka lat... Ostatecznie tzw. *Biblię Wujka* wydano w 1599 r., dwa lata po śmierci tłumacza. Książnica Beskidzka przygotowała jej dwa wydania: 3-tomowe wznowienie z lat 1861-1863 oraz 2-tomowe wydanie bibliofilskie, stanowiące współczesny reprint wzbogacony ilustracjami francuskiego grafika Gustava Doré'a. Kopia oryginału biblii posiada w oprawie wytłoczenie „Książnica Beskidz-

ka”, stanowiące swoisty ekslibris i podkreślające unikalność wydania.

W zbiorach Książnicy Beskidzkiej „kościoty protestanckie” reprezentuje *Biblia Gdańska* – owoc wspólnej pracy braci czeskich i kalwinistów, tłumaczenie, które po poprawkach, przez trzy wieki, aż do wydania *Biblii warszawskiej*, stanowiło główne tłumaczenie polskich protestantów.

Niezwykle ciekawym obiektem jest *Biblia Jubileuszowa*, specjalne wydanie *Pisma Świętego*, w którym współczesny przekład z języków oryginalnych połączono ze średnio-wiecznymi iluminacjami i stylizacją *Biblii gnieźnieńskiej* z 1414 r. *Biblię jubileuszową* przygotowało wydawnictwo Świętego Pawła z okazji 100-lecia istnienia Towarzystwa Świętego Pawła i 600-lecia ukończenia *Biblii gnieźnieńskiej*. Księga, oprawna w naturalną skórę, zawiera 1316 stron drukowanych w pełnym kolorze, a każda ze stron zdobiona jest miniaturami, inicjałami i ornamentami roślinnymi.

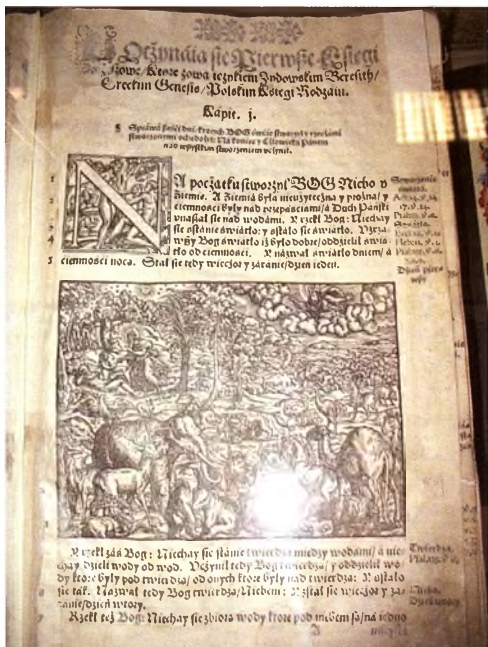
Powyższe pozycje to jedynie wybrane przykłady i podróż od XVI-wiecznych, katolickich wydań *Pisma Świętego*, przez wydania protestanckie, aż po współczesne tłumaczenie o charakterze ekumenicznym.

Promocja zabytkowych pozycji Książnicy Beskidzkiej nie kończy się jedynie na działalności wystawienniczej, choć z uwagi na specyfikę i delikatność zbiorów jest ona ograniczona.

W magazynie cymeliów bibliotekarze stale monitorują temperaturę oraz wilgotność powietrza, aby zapewnić książkom jak najlepsze warunki. Zbiory poddawane są konserwacji, ale z powodu wysokich kosztów takich działań, prowadzimy precyzyjną selekcję książek, które z uwagi na wartość historyczno-kulturową oraz stan techniczny w pierwszej kolejności wymagają procesu renowacji.

Druki sprzed 1800 r. Książnica Beskidzka prezentuje jedynie w trzech sytuacjach: podczas wystaw przygotowywanych na specjalne okazje, lekcji tematycznych oraz dla czytelników indywidualnych w celach naukowych.

Promocja zbiorów w formie lekcji tematycznych pozwala dotrzeć do najszerzego grona odbiorców. Dział Zbiorów Specjalnych gości uczniów szkół podstawowych (od 4 klasy), szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych. Współpracuje także z DPS w Wilkowicach oraz Klubem Inteligencji Katolickiej, przygotowując seminaria dla nauczycieli. Łącznie w 2015 r. w takich spo-

tkaniach wzięło udział ok. 700 osób. Lektje polegają nie tylko na prezentacji zbiorów, szeroko omawiane są zagadnienia związane z przechowywaniem, konserwacją, digitalizacją, a także historią książki przeplatana anegdotami dotyczącymi konkretnych kodeksów.

Czytelnik może uzyskać indywidualny, fizyczny dostęp do starodruku, jeśli przygotuje pracę naukową i posiada odpowiednie zaświadczenie od promotora. Na szczęście ponad 90% starodruków bielskiej biblioteki została poddana digitalizacji, dzięki temu każdy zapisany czytelnik może przeglądać książki w formie elektronicznej na miejscu lub skorzystać z wybranych publikacji dostępnych w zasobach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej.

MARCIN TWARDZIK

bibliotekarz Książnicy Beskidzkiej,
Dział Zbiorów Specjalnych

WW – wiadomości, wydarzenia

23. edycja Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego

Miejska Biblioteka Publiczna GALERIA KSIĄŻKI w Oświęcimiu informuje, że rusza 23. edycja Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego.

Zachęcamy do zgłaszania publikacji literackich, napisanych przez polskich autorów, wydanych po raz pierwszy w 2015 r. i zawierających optymistyczną wizję rzeczywistości oraz relacji międzyludzkich – taką, jaką kreował w swoich powieściach Patron Nagrody.

Na zgłoszenia czekamy do 30 czerwca 2016 r.

Ogólnopolska Nagroda Literacka cieszy się dużą popularnością i uznaniem. Świadczy o tym fakt, że do ubiegłorocznej edycji zgłoszono aż 68 książek! Niewątpliwie ma na to wpływ długa tradycja przyznawania Nagrody (pierwsza edycja odbyła się w 1994 r.). Jej pomysłodawczynią była m.in. Joanna Papuzińska (profesor nauk humanistycznych, badacz i znawca literatury dla dzieci i młodzieży, a także autorka wielu znakomitych publikacji dla dzieci), która wciąż pełni rolę jurora Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej. Od 2004 r. MBP w Oświęcimiu koordynuje działania związane z Nagrodą.

Najlepsze książki dziecięce, wydane w roku poprzedzającym rok danej edycji, napisane przez polskich autorów ocenia jury składające się z wybitnych naukowców, badaczy i miłośników literatury. Zwycięzca otrzymuje statuetkę Koziolka Matołka wykonaną przez rzeźbiarza Andrzeja Renesa na uroczystej gali.

Tegoroczna edycja związana jest z ideą zabawy z książkami, a także projektem alfabetyzacji kultury.

Modernizacja biblioteki na Koszykowej, czyli ciągle w budowie

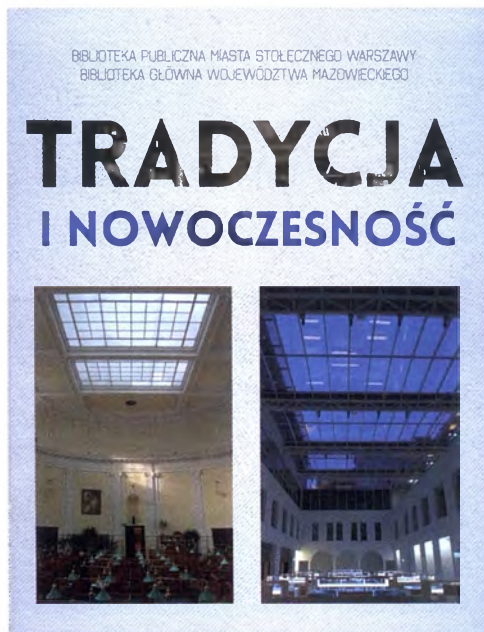
Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy to jedna z najstarszych księżnic stolicy, znana jest nie tylko z cennych zbiorów, ale także z zabytkowego gmachu. XXV jubileuszowa Sesja Varsavianistyczna, odbywająca się w jej murach 28 stycznia br. pt. „Rozbudowa i modernizacja Biblioteki na Koszykowej”, była poświęcona właśnie jej siedzibie.

Przybyłych na sesję powitał dyrektor biblioteki dr. Michał Strąk, który omówił etapy wykonywania tego projektu, m.in. przeprowadzenie konkursu architektonicznego, wyłonienie wykonawców. Następnie Elżbieta Górską, była wicedyrektor, w referacie „Przesłanki rozbudowy biblioteki oraz wybór projektu” przedstawiła historię przeobrażeń budynku od jego powstania do chwili obecnej. Początki księżnicy sięgają 1906 r., kiedy z inicjatywy warszawskiej inteligencji powstało Towarzystwo Biblioteki Publicznej, które przejęło księgozbiór Czytelni Naukowej liczący wówczas zaledwie 3 tys. wol., a umieszczony w skromnym lokalu przy ul. Rysiej 1.

Zbiory te szybko się powiększały i wkrótce pomieszczenie to było daleko niewystarczające. Jednak dopiero w 1914 r. biblioteka doczekała się własnego gmachu, dzięki wypełnieniu testamentu społecznika i filantropa inżyniera Stanisława Kierbedzia przez jego córkę Eugenję Kierbedziową. W 1912 r. zakupiła ona parcelę przy ul. Koszykowej 26, gdzie rozpoczęto budowę gmachu według projektu Jana Heuricha – syna. Biblioteka uzyskała w efekcie nowoczesny, jak na owe czasy, budynek m.in. z czytelnią na 100 miejsc w części frontowej i 7-kondygnacyjny magazyn na 300 tys. wol.

Z biegiem lat bibliotece przybywało nowych zadań, a ich realizacja wymagała powiększania siedziby. W 1938 r. dobudowano oficynę, w której znalazła pomieszczenie Czytelnia Młodzieżowa.

W okresie II wojny światowej zarządzenia niemieckiego okupanta zdeorganizowały pracę

biblioteki, a w konsekwencji przyniosły straty materialne i osobowe. Podczas walk powstańczych w 1944 r. bomby uszkodziły szklany dach nad główną czytelnią, a pocisk wybił część ściany frontowej i zdemolował kilka pomieszczeń. Natomiast w styczniu 1945 r. już wycofujący się Niemcy podpalili magazyn biblioteki, w wyniku czego spłonęło 300 tys. wol. i runęła jego żelazna konstrukcja.

Po wojnie ofiarni bibliotekarze pilnie przystąpili do prac nad wznowieniem działalności księżnicy. Po dokonaniu prowizorycznych remontów gmachu frontowego biblioteka została otwarta już w końcu maja 1945 r. Odbudowę spalonych oficyn ukończono w 1949 r.

W latach 1953-1954 wybudowano 10-kondygnacyjny gmach magazynowy co poprawiło wa-

runki gromadzenia zbiorów, ale nie zlikwidowało trudności ich udostępniania. Biblioteka nadal czyniła starania o rozbudowę swojej siedziby.

Dopiero w latach 1968-1973 księżnica doczekała się gmachu (zwanego plombą) postawionego pomiędzy budynkiem Kierbedzia a kamienicą przy ul. Koszykowej. Pozwoliło to jedynie na przejściowe umieszczenie w nim recepcji i czytelni. Dwuetapowo w latach 1987-1991 oraz 2005-2006 przeprowadzono niezbędny, gruntowny remont zabytkowego gmachu Kierbedzia, w którym nadal mieści się czytelnia oraz nowopowstała sala wykładowa.

W 2005 r. podjęto decyzję o przebudowie całej biblioteki. Zwycięzcą rozpisanego konkursu architektonicznego została pracownia „Bulanda, Mucha Architekci Sp. z o.o.”. Główny autor projektu inż. arch. Andrzej Bulanda omówił w czasie konferencji projekt przebudowy, w którym starano się pogodzić elementy historycznej architektury z nowoczesną koncepcją urbanistyczną.

Trudne zadanie pozyskiwania środków finansowych dla tego projektu przedstawił wicedyrektor ds. ogólnych Jacek Niemir. Środki finansowe dla inwestycji oszacowane na około 100 mln zł zdobywano w latach 2005-2011. Złożyły się na nie dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Sejmiku Mazowieckiego oraz środki z Unii Europejskiej.

Po wyłonieniu generalnego wykonawcy (Mota-Engil Central Europe S.A.) rozpoczęto prace budowlane, które trwały od 2013 do końca 2014 r. Na terenie wyburzonych oficyn za zabytkowym budynkiem Kierbedzia powstał plac budowy. Pomimo tych niedogodności biblioteka cały czas funkcjonowała, co było dodatkowym, trudnym wyzwaniem logistycznym.

Skomplikowane problemy realizacji tej inwestycji starali się przybliżyć w czasie spotkania inż. Jacek Skarupa i inż. Rajmund Terlecki. O nowym obiekcie mówiła wicedyrektor ds. bibliotecznych dr Agnieszka Strojek.

Uczestnicy sesji mieli okazję zwiedzić pomieszczenia zlokalizowane w nowym budynku. Wszyscy uczestnicy konferencji otrzymali album *Tradycja i nowoczesność* upamiętniający wieloletni okres modernizacji i rozbudowy biblioteki.

Nowa część to ciąg 3-4 kondygnacji pokrytych szklanymi dachami opartymi na stalowych konstrukcjach. Poszczególne pomieszczenia oddzielone są szklanymi ścianami, a komunikację na każdym piętrze umożliwiają mostki ogrodzone szklanymi barierami oraz windy panoramiczne w narożnikach. Przezroczyste ściany i balustrady zaopatrzone w ostrzegawcze napisy, tak aby nieuważny czytelnik nie zderzył się z wszechobecnym szkłem. W nowo zbudowanym kompleksie usytuowano: Dział Informacyjno-Bibliograficzny z katalogami i czytelnią, Czytelnię Księgozbioru Podręcznego, Nową Czytelnię im. Faustyna Czerwijowskiego (zasłużonego dyrektora z czasów przedwojennych), Dział Wydawnictw Periodycznych z Czytelnią Czasopism, Dział Sztuki, Rzemiosł Artystycznych i Kartografii, Dział Varsavianów, Muzeum Książki Dziecięcej.

Bibliotekę czeka jeszcze kolejny etap nowocześniejszego na razie budynku tzw. plomby, która oprócz zmodernizowanego wnętrza na pracownie i administrację ma zyskać elewację współgrającą z frontonem starego gmachu.

Czas pokaże, czy te wszystkie zabiegi modernizacyjne zdobędą uznanie użytkowników, a gmach będzie się cieszył przyjaznym klimatem jak zabytkowy Kierbedź.

„Nie trzeba się bać” – tematy tabu w literaturze dla dzieci

Literatura dla dzieci nie boi się poruszać tematu śmierci. Jeśli ktoś się boi, to dorośli, którzy często nie wiedzą, jak rozmawiać z dziećmi o odchodzeniu i przemijaniu. Mogą w tym pomóc książki.

W przeszłości, paradoksalnie, śmierć była bardziej obecna w życiu dziecka – była naturalną (choć bolesną) częścią życia rodzinnego. Dziecko widziało, jak odchodzą starsi członkowie rodziny, uczestniczyło w tym. Kultura ludowa przyznawała śmierci właściwe miejsce – nie demonizowała jej, pozwalała symbolicznie przeżyć stratę i stopniowo powrócić do równowagi. Pomagały obrzędy i rytuały, które w najtrudniejszym dla emocji momencie dawały gotowe „schematy” działania i zachowania. Dziś chcemy dzieci chronić przed bólem, ale czy nie nadmiernie? Czy bardziej nie chcemy chronić siebie przed podejmowaniem trudnych tematów, przed rozmową o tym, czego sami nie wiemy i nie rozumiemy? Psychologowie mówią, że nieprzeżyta, niezakończona żałoba ma poważne konsekwencje dla psychiki i emocji. Dlatego z przeżywania straty nie należy robić tabu – to ważna dla dziecka lekcja życia. – *Do dzieci przemawia zrozumiała, właściwa do wieku symbolika, związana ze światem przeżyć dziecka. Z jej pomocą można przystępnie pisać o trudnych i najtrudniejszych sprawach. Śmierć nie powinna być dla dziecka zaskoczeniem, powinniśmy dzieci stopniowo do niej przygotowywać, a nie unikać tematu* – mówi Małgorzata Wojacek, kierownik Oddziału dla dzieci i młodzieży w rybnickiej bibliotece.

Łagodność – to pierwsza cecha literatury dziecięcej, podejmującej temat śmierci. Śmierć nie boli, nie jest straszna, nie jest karą. Jest jednak nieodwracalna i niezrozumiała, bo książki poruszające ten problem nie są naiwne. Autorzy, nie dając łatwych odpowiedzi, traktują młodego czytelnika poważnie. Nie naruszają też światopoglądu – symbolika daje możliwość różnych, także religijnych interpretacji.

– *Jeśli nie wytłumaczymy dziecku co to jest śmierć, jak ma się odnaleźć w rzeczywistości?* – pyta Małgorzata Wojacek i dodaje, że wśród

czytelników książki dla dzieci o tej tematyce cieszą się zainteresowaniem. Klasykiem gatunku jest powieść *Bracia Lwie Serce* Astrid Lindgren (wyd. 1973). Mistrzyni dziecięcej psychologii napisała powieść o braterskiej miłości silniejszej niż śmierć, a także odwadze, honorze i walce dobra ze złem. Książka wzbudziła kontrowersje – ze względu na temat, pojawił się też zarzut, że u Lindgren śmierć nie jest definitywna – bohaterowie umierają kilka razy, przechodząc do kolejnych wymiarów. Książka do dziś jest jedną z najczęściej czytanych powieści szwedzkiej pisarki.

Patrząc na współczesne wydawnictwa widać, że dobrze „czują” temat śmierci Skandynawowie. *Esben i duch dziadka* duetu Aakeson-Eriksson opowiada o śmierci dziadka małego bohatera. Książka pomaga odnaleźć się dziecku po stracie bliskiej osoby. Prosta opowieść i ciekawe ilustracje pomagają w zrozumieniu tematu. Esben nocami spotyka dziadka, myśli, że teraz będzie jak w opowieściach o duchach, ale historia zmierza do symbolicznego pożegnania i powrotu do rzeczywistości. Ważne miejsce zajmują wspomnienia wspólnie przeżytego czasu – radosne wspomnienia, które zachowują dziadka w pamięci i pozwalają żyć dalej.

Opowieścią o bolesnej stracie rodzica jest książka *Niebo za domem* norweskiego pisarza Gaute Heivolla (ilustracje Oyvind Lauvdahl). Osierocony chłopiec wyrusza nocą do ogrodu, ale

tak naprawdę jest to podróż w zaświaty, symboliczne spotkanie, które umożliwi dziecku pogodzenie się ze stratą. O śmierci rodzica opowiada również *Dziewczynka z parku* Barbary Kosmowskiej. Autorka wpisuje przeżywanie tęsknoty i żałoby po stracie ojca w cykl pór roku. Ojciec Andzi żyje w jej pamięci, w miejscach, które razem odwiedzali, w tym, co przekazał córce i jak ją przygotował na swoją śmierć. To już propozycja dla nieco starszych, szkolnych dzieci.

Młodszym polecamy *Jesień liścia Jasia* Leo Buscaglia – metaforyczną opowieść o życiu liścia.

Wzruszająca, prosta historia jest pochwałą piękna świata i pogodną, stopniową zgodą na jego przemijanie. Do dziecka przemawia świat, który jest mu bliski, a taką jego częścią jest przyroda. U włoskiego autora to opis rozkwitu i zamierania liści drzewa, a u szwedzkiego duetu Nilsson-Tidholm śmierć domowego zwierzątka. *Żegnaj, panie Muffinie* wzruszająco opowiada o słabnących siłach, cierpieniu i umieraniu świnki morskiej. Wszystko to obserwuje i przeżywa dziecko, poznając w ten sposób jak piękne i kruche jest życie.

Jedną z najciekawszych propozycji jest wspinała, mistrzowsko ilustrowana książka *Gęś, śmierć i tulipan* Wolfa Erlbrucha. W tym przypadku tekst i ilustracje tworzą nierozdzielny całość. Książka jest filozoficzną przypowieścią o nieuchronności umierania. Pogodzenie się ze śmiercią jest oswojeniem ludzkiego strachu. To jedyna z wymienionych książek, w której śmierć jest bohaterką. Sama chyba do końca nie rozumie, dlaczego tak jest, że umieramy. Bo jeśli nie można zrozumieć i wyłumaczyć, trzeba zaakceptować. I wtedy zgoda na śmierć nie jest skazanym na rozczarowanie buntem, ale – do końca – akceptacją życia.

MAŁGORZATA TYTKO

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku

WW – wiadomości, wydarzenia

Moda na książki funkcjonalne, czyli książki, których się nie czyta

Wśród wystawionych książek w księgarniach można zauważyć te, których się nie czyta. Moda na takie książki pojawiła się na Zachodzie kilka lat temu – od książki Johanny Basford *Tajemny ogród* z różnego rodzaju baśniowymi rysunkami. Hitem okazała się najnowsza książka Basford *Zaginiony ocean*, którą mogą nabyć polscy fani kolorowanek. Kolorowanie bowiem to aktywność relaksująca, każda kolorowanka jest unikatowa. Wśród książek kreatywnych popularnością cieszą się te z rysunkami, które należy dopiero stworzyć. O modzie na książki kreatywne wypowiedają się psychologowie, którzy określają je jako środek na długotrwały stres, na nieustanne pokonywanie wielu wyzwań, na radzenie sobie z zalewem informacji. Z taką książką może wiązać się także proces destrukcji. W książce *Zniszcz ten dziennik* autorki Keri Smith można zalać strony kawą, bawgrać po niej, dziurawić, itp. – w myśl zasady, iż z kreatywnej destrukcji można uczynić dzieło sztuki. Czy takie książki znajdują swoje miejsce w bibliotece?

E-booki w abonamencie dla bibliotek Oferta firmy Legimi

Stale rosnący i atrakcyjny katalog e-booków – przede wszystkim nowości i bestsellery z takich kategorii jak powieści obyczajowe i romanse, fantastyka i kryminały czy literatura faktu i reportaże – to kluczowy atut oferty Legimi dla bibliotek publicznych. Tak twierdzą bibliotekarze, którzy coraz częściej interesują się modelem wypożyczania e-booków w abonamencie. Obecnie w ofercie Legimi jest blisko 14 tys. tytułów.

Po serii pierwszych wdrożeń – w bibliotekach publicznych we Wrocławiu, Sopocie, Gdańsku, Konstancinie i warszawskim Wilanowie – prognozy dla rozwoju usługi e-czytania bez limitu są bardzo optymistyczne.

Oferta e-booków na urządzenia mobilne odpowiada na potrzeby współczesnych czytelników ceniących sobie dostęp do ulubionych tytułów w dowolnym czasie i miejscu, bez konieczności dokonywania nie zawsze łatwych wyborów. Dostęp do katalogu kilkunastu tysięcy książek to niespotykany wcześniej komfort czytania.

E-booków dostępnych w abonamencie Legimi nie można przegrać na urządzenie, ponieważ czytane są w formie pobieranej na urządzenie darmowej aplikacji.

Jak to działa?

W ramach raz uiszczonej przez bibliotekę opłaty jej czytelnicy przez rok obowiązywania umowy mogą wypożyczać dowolne e-booki z oferty abonamentowej. Ograniczenie stanowi jedynie limit stron do przeczytania przez czytelników biblioteki w ramach wybranego przez nią pakietu.

Legimi przekazuje bibliotece wybraną liczbę unikalnych kodów, które wydawane są czytelnikom na podstawie okazanych bibliotekarzowi kart bibliotecznych. Kody ważne są do końca danego miesiąca (kody marcowe, kwietniowe, majowe itd.), dlatego ważne jest, by czytelnik dokonał aktywacji kodu w miesiącu, w którym go otrzymał.

Aktywacja następuje w momencie zakładania darmowego konta na stronie internetowej przygotowanej dla danej biblioteki. Licząc od dnia założeniu konta czytelnik może czytać e-booki przez miesiąc. Chcąc kontynuować lekturę przez kolejny miesiąc, należy udać się do biblioteki po nowy kod.

E-booki czytane mogą być na dwóch wybranych urządzeniach z zestawu: tablet, smartfon, czytniki z systemem operacyjnym android lub komputer z systemem operacyjnym Windows8. Nie ma limitu odnośnie liczby wypożyczanych książek.

Legimi

Ile to kosztuje?

Szczegółowe zasady rozliczeń przedstawione są w tabeli.

	Pakiet I	Pakiet II	Pakiet III	Pakiet IV
Cena netto	10 000 zł	15 000 zł	20 000 zł	30 000 zł
Limit stron do przeczytania w ciągu 1 roku	333 333	555 555	800 000	1 250 000
Liczba kodów dostępu (czyli jednocześnie aktywnych kont czytelników biblioteki)	500	750	1000	1000
Jednorazowa opłata instalacyjna netto	3 000 zł	2 000 zł	1 000 zł	gratis

Dodatkowe korzyści

Na życzenie biblioteka otrzymuje od Legimi raport na temat liczby wypożyczonych i przeczytanych przez swoich użytkowników e-booków. Raport taki przesyłany jest w postaci arkusza kalkulacyjnego. Pozwala to placówce na prowadzenie statystyk wypożyczeń.

Raz na dobę do biblioteki trafia także informacja o liczbie wykorzystanych już przez czytelników stron.

Więcej informacji na temat oferty udziela osoba odpowiedzialna za kontakty z bibliotekami: Jakub Frołow, tel. 784 02 65 65, jakub.frolow@legimi.com.

Wydawnictwo SBP poleca wciąż aktualną książkę

MAM SZEŚĆ LAT I GONIĘ ŚWIAT

Poradnik dla bibliotekarzy i nauczycieli bibliotekarzy pracujących z sześciolatkami

Seria „Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza” nr 21

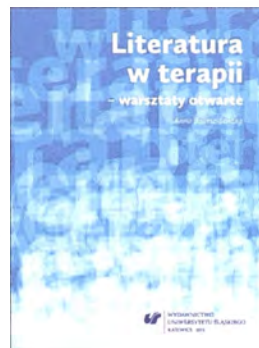
Cena: 22,00 zł

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Anna Bautsz-Sontag: *Literatura w terapii – warsztaty otwarte*. Katowice: Wydaw. Uniwersytetu Śląskiego, 2015, 176 s. (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 3364, Seria: Pedagogika), ISBN: 978-83-8012-760-9.

Publikacja dotyczy problemów związanych z biblioterapią, ze zwróceniem uwagi na pracę z tekstem, z uwzględnieniem faktycznego wpływu metafor literackich na funkcjonowanie człowieka. W pierwszym rozdziale: *Słowo i tekst w terapii*, podjęto próbę usystematyzowania stanowisk określających sposób wyboru tekstu terapeutycznego i jego interpretacji. Wyróżniono stanowiska: „bajkoterapeutyczne”, „ekspresyjne” i „psychoanalityczno-bettelheimowskie”, podkreślając, że nie jest to podział ostry, ponieważ można dostrzec wyraźne ich przenikanie się i uzupełnianie. W rozdziale drugim: *Terapeutyczne implikacje pracy z wykorzystaniem literatury*, spojrzano na terapię jako relację, rozumienie i zmianę. Podjęto próbę ustalenia istoty biblioterapii. W kolejnym rozdziale: *Tekst literacki jako wyraz rozumienia*, omówiono znaczące elementy w biblioterapii: wybór tekstu, zbudowanie relacji terapeutycznej, wskazanie znaczenia metafor dzięki towarzyszącym narracjom. Ostatni rozdział: *Warsztaty otwarte – pomysły realizacji. Orwieranie pracy z grupą – warsztaty dla dzieci* to prezentacja konkretnych, zrealizowanych pomysłów. Bibliotekarzy na pewno zainteresuje takie podejście do biblioterapii, wszak kto jak kto, ale bibliotekarze doskonale zdają sobie sprawę, że książki służą pomocą człowiekowi, że stanowią „mówione lekarstwo”.

Michał Rogoź: *Fantastycznie obecne: angielskojęzyczne bestsellerowe cykle powieściowe dla dzieci i młodzieży we współczesnej przestrzeni medialnej*. Kraków: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2015, 285 s. (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie. Prace Monograficzne, 748), ISBN: 978-83-7271-966-9.

W książce przeanalizowano cykle powieściowe z kręgu angielskojęzycznej literatury fantastycznej dla dzieci i młodzieży: *Opowieści z Narnii* Clive’a Staplesa Lewisa, *Harry Potter* J.K. Rowling, *Zmierzch* Stephanie Meyer, *Mroczne materie* Philipa Pullmana i *Dziedzictwo* Christophera Paoliniego. Powiązано recepcję tych utworów z ich adaptacjami (np. filmy, gry komputerowe) i obecnością w mediach (np. w prasie, internecie). M. Rogoź zwraca uwagę na to, że w dobie malejącego czytelnictwa (czytania streszczeń utworów, syntez lub krótkich komunikatów – na ogół nie przekraczających 3 stron) pojawiły się książki, które osiągnęły wysokie wyniki sprzedaży i cieszą się dużym zainteresowaniem. Charakteryzując zjawisko przyjęto perspektywę bibliologiczną i prasoznawczą, stąd odnajdziemy w książce próbę odpowiedzi m.in. na takie pytania: jakie mechanizmy wpływały na kreowanie nowego typu bestselleru, w jakich kanałach medialnych były obecne, jakie były przyczyny popularności wybranych wytworów kultury, czy nasza narodowa kultura wpływa na recepcję tych utworów, co wywołuje większy odzew medialny – książki czy ich adaptacje, czy istnieje zależność pomiędzy opiniami ekspertów, zwykłych czytelników a poziomem sprzedaży poszczególnych powieści i wiele innych. Publikacja dla wszystkich, których interesują problemy dotyczące współczesnej książki dziecięcej i młodzieżowej.

DOROTA GRABOWSKA

Udogodnienia dla niepełnosprawnych w Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej w Białymstoku

Osoby posiadające orzeczoną niepełnosprawność stanowią w Polsce około 13% całego społeczeństwa. Aż 33% spośród osób nieczynnych zawodowo nie może podejmować pracy ze względu na stan swojego zdrowia. We wszystkich rozwiniętych krajach istnieje ustawodawstwo, które ma umożliwić tej największej mniejszości społecznej satysfakcjonujące życie we wszystkich jego aspektach społecznych, kulturowych i psychofizycznych, jak najbardziej zbliżone do życia osób sprawnych.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą z dnia 1 sierpnia 1997 r. przyjął *Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych*. W § 1 czytamy, że osoby niepełnosprawne mają prawo do dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, a także do życia w środowisku wolnym od barier, w tym dostępu do obiektów użyteczności publicznej, do których można na pewno zaliczyć biblioteki. Spoczywa więc na nich obowiązek zapewnienia dostępu do zbiorów i informacji wszystkim grupom użytkowników, a więc oczywiście również czytelnikom niepełnosprawnym.

Kwestię barier architektonicznych regulują w Polsce odpowiednie przepisy prawa budowlanego, a przede wszystkim *Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dn. 14.12.1994 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych* (Dz.U. Nr 10 z dn. 08.02.1995, poz. 46).

Mając na uwadze wymienione wyżej rozporządzenie w Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej na zewnątrz budynku zamontowano windę dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, czy też o kulach. Z windy korzystają także rodzice, którzy mają małe, nie chodzące jeszcze dzieci.

Dla potrzeb osób niepełnosprawnych przystosowano także toalety. Takie toalety są na każdym piętrze biblioteki. Mają dostosowany także dojazd do

Winda dla niepełnosprawnych

Zdjęcia: archiwum biblioteki

nich, tak aby zmieściły się i swobodnie przejechały osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich.

Osoby niedowidzące często mają trudności z odczytywaniem tekstu na monitorze. Specjalnie dla nich przygotowano tzw. powiększalniki. Osoby te mają do dyspozycji lupy: stałą i przenośną, które pozwalają powiększyć teksty pisane małą czcionką.

Niedosłyszący mogą również korzystać z pętli indukcyjnej, która pozwala, po odpowiednim ustawieniu aparatu słuchowego, na odbiór nieskazitel-

nie czystego dźwięku. Ułatwia to porozumiewanie się z bibliotekarzem podczas zapisywania się i dalszej obsługi.

Pętla indukcyjna

W bibliotece pomyślano także o osobach niedośłyszących. Dla nich przeznaczony jest autolektor Sara – zintegrowany system lektorski. Po uruchomieniu skanuje on tekst z książki i odczytuje na głos.

Autolektor Sara

Filia posiada również oprogramowanie udźwiękawiające, które czyta tekst z ekranu, nawet z internetu. Może to robić nie tylko w języku polskim, ale również angielskim i niemieckim.

Mam nadzieję, że te usprawnienia pozwolą osobom niepełnosprawnym na korzystanie z naszej filii.

KATARZYNA HRYNIEWIECKA

Szczecińscy artyści w Książnicy Pomorskiej

To był niezapomniany wieczór. W dniu 21 stycznia 2016 r. na zaproszenie szczecińskiej aktorki Iwony Gacparskiej i dyrektora Książnicy Pomorskiej Lucjana Bąbolewskiego przybyli do biblioteki: solistka operetki i teatru muzycznego Irena Brodzińska, aktor teatralny Władysław Sokalski, artysta plastyk i rzeźbiarz Bohdan Ronin-Walknowski herbu Wierusz i artysta-muzyk (skrzypek, dyrygent) oraz żeglarz Jan Waraczewski. Wszyscy już seniorzy, przybyli aby spotkać się z publicznością, która ich pamięta i uwielbia. Okazją do spotkania była promocja wydanej o nich książki Iwony Gacparskiej: *Ścieżki, drogi, przystanki, czyli całe ich życie... Kolejne historie*. Książka ta, bogato ilustrowana zdjęciami, powstała na podstawie wywiadów jakie prowadziła autorka z bohaterami oraz ich wspomnień. O sobie pisze: „Idę artystycznymi ścieżkami kolejnych twórców Szczecina. Rozmawiamy. Stawiam szereg pytań, wnikliwie słucham odpowiedzi. Opowieści moich bohaterów nasycone są niezwykłymi emocjami. Głębia ich zwierzeń to wzruszenia i lawina wspomnień, dumy i radość, trochę niepewno-

Artyści szczecińscy: J. Waraczewski, B. Walknowski, I. Brodzińska i W. Sokalski

Fot. J. Surudo

ści i pytań”. Stwierdza również: „Nasze rozmowy mogłyby w ogóle się nie kończyć, bo historie tych wspaniałych ludzi końca nie mają. Radośni, pełni optymizmu i planów, z bagażem doświadczeń życiowych i artystycznych, wciąż są w drodze. Jedni grają jeszcze na scenie, drudzy malują w zaciszu

własnych pracowni, inni mają już pozazawodowe pasje. Wszyscy czują się spełnieni. Jednak nie do końca, bo mają jeszcze apetyt na życie i pragnienie realizacji marzeń. I nadzieję na to, że wciąż będą w sercach widzów, melomanów, miłośników sztuki”.

W wypełnionej słuchaczami auli bibliotecznej stworzono odpowiedni nastrój: na podium fotele dla artystów i prowadzącej spotkanie, zabytkowe lustro, lampa stojąca z abażurem, bibeloty na pianinie i wyświetlany piękny obraz fragmentu jesiennego lasu. I przede wszystkim muzyka. Spotkanie rozpoczęło się i zakończyło melodią z filmu „Noce i dnie”. Przed rozmową z każdym artystą rozbrzmiewała odpowiednio dobrana muzyka, która towarzyszyła multimedialnej prezentacji zdjęć i sylwetki.

Wspomnienia, wspomnienia, przecież było ich tak wiele. Kwiatami i gorącymi oklaskami słuchacze dziękowali za każde wystąpienie. Na koniec głos zabrał obecny na sali Jan Stopyra, były prezydent Szczecina, który dziękował autorce i artystom za te piękne chwile szczęścia i przypomniał ich zasługi w tworzeniu życia kulturalnego i naszej tożsamości w powojennym Szczecinie. Po formalnym zakończeniu spotkania, ustawiły się kolejki słuchaczy po autografy i jeszcze długo przy kawie i herbacie trwały prywatne rozmowy z artystami. Należy podkreślić, że było to już kolejne biblioteczne spotkanie ze szczecińskimi artystami, które przygotowała i udanie prowadziła Iwona Gacparska.

WŁADYSŁAW MICHAL

Otwarcie Punktu Informacji Turystycznej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie

7 października 2015 r. w Bibliotece Głównej uroczystie otwarto Punkt Informacji Turystycznej (PIT). Punkt działa w ramach struktur Śląskiej Organizacji Turystycznej (ŚOT). Jednym z efektów współpracy jest panel multimedialny, pozwalający na korzystanie z baz danych oraz platformy informacyjnej ŚOT.

Uroczystość rozpoczęła się spotem, prezentującym rozpoznawalne miejsca naszego miasta, przygotowanym przez pracowników biblioteki. Następnie uczestnicy spotkania wysłuchali wykładu Agnieszki Chećko, naczelnika Biura ds. Geologii w Urzędzie Miejskim w Jaworznie. Wystąpieniu towarzyszyła wystawa skamieniałości i fotografii, odzwierciedlająca historię powstania GEOsfery – Ośrodka Edukacji Ekologiczno-Geologicznej. Zwieńczeniem inauguracji było rozlosowanie atrakcyjnych zaproszeń do Muzeum Śląskiego w Katowicach.

W Punkcie można uzyskać informacje turystyczne dotyczące Jaworzna, Śląska oraz Małopolski. Nasze miasto znajduje się na pograniczu dwóch regionów kulturowych. Jego położenie pozwala na szybki przejazd do Krakowa, stolicy Małopolski

oraz zapoznanie się z tradycjami Górnego Śląska. Materiały zgromadzone w Punkcie oraz wiedza, doświadczenie i umiejętności pracowników pozwalają zaznajomić się z historią miasta i regionu, a także uzyskać wskazówki dotyczące ciekawych miejsc, jakie warto odwiedzić. Udostępniamy informacje o wydarzeniach kulturalnych, bazach noclegowych i usługach gastronomicznych. Są tu także dostępne foldery informacyjne, mapy, przewodniki po Jaworznie i regionie. Można nabyć książki, związane z naszym miastem oraz pamiątki i gadżety – filizanki, kubki, parasole, plecaki i inne drobiazgi.

Usługi świadczone przez PIT mają również za celu promowanie szlaków turystycznych i rowerowych, zwiększenie świadomości atrakcyjności

Jaworzna, a co za tym idzie wzmocnienie poczucia lokalnej tożsamości. Naszą ofertę kierujemy nie tylko do mieszkańców Jaworzna, ale także osób przyjezdnych. Ważnym elementem jest również na bieżąco aktualizowana strona internetowa, dzięki której możemy dotrzeć do większego kręgu odbiorców.

Inicjatywa cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców oraz gości. W ciągu niespełna dwóch miesięcy odwiedziło nas ponad tysiąc osób.

Punkt Informacji Turystycznej jest czynny od poniedziałku do soboty, w godzinach otwarcia biblioteki, czyli w poniedziałek od 11.30 do 19.00, od wtorku do piątku w godzinach 8.00-19.00, a w soboty od 8.00 do 15.00.

Zapraszamy!

TATIANA SWIRIDOWA

MBP w Jaworznie

Literacki Dzień Kota w bibliotece szkolnej

17 lutego br. od samego rana media informowały nas o Międzynarodowym Dniu Kota. W Polsce święto obchodzone jest od 2006 r. Celem jest pokazanie jak ważną rolę odgrywają koty w naszym codziennym życiu. Wypełniają m.in. pustkę samotności, dlatego pamiętajmy szczególnie o bezdomnych futrzakach.

Biblioteki szkolne również włączyły się w organizację obchodów. Z tej okazji uczniowie przebrali się za koty, wykonali specjalne maski. Na niejednym szkolnym korytarzu można było zobaczyć szare, bure, czarne, poprzebierane i pomalowane koty w miękkich futerkach z ogonami. W bibliotece przygotowana została wystawa zachęcająca do zapoznania się z literaturą o kocich bohaterach. Znalazły się tam albumy z kotkami, książki przyrodnicze oraz bajki, bajeczki i wierszyki...

„A przecież kot, proszę pana,
To postać powszechnie znana,
To pożyteczna istota,
A pan wciąż pomija kота!
Jakież pan przykład daje?
Cóż to za obyczaj?”

Żądam teraz niezłomnie:
Proszę w domu sięść na kanapie
I wiersz napisać o mnie...”
(Jan Brzechwa, *Kot*)

Jest to okazja, by przybliżyć dzieciom genezę tego święta. Wszyscy wiemy, że dzieci kochają kociaki, dlatego jest to dobry moment do obudzenia miłości do czytania o literackich kotach. Uczniowie poznają kanon literatury bogaty w kocich bohaterów. A jakie są kocie przysmaki? Tradycyjna

myszka? A może mleko, łazanie czy irysy? Na te pytania szukali uczniowie odpowiedzi, podając liczne przykłady literackie. A czym grozi przejeżdżenie? Odpowiedź znaleźliśmy w wierszu Stanisława Jachowicza:

„Pan kotek był chory i leżał w łódeczku,
I przyszedł pan doktor: „Jak się masz, koteczku!”
– „Źle bardzo...” – i łapkę wyciągnął do niego.
Wzięła za puls pan doktor poważnie chorego,
I dziwy mu prawi: – „Zanadto się jadło,
Co gorsza, nie myszki, lecz szynki i sadło;
Źle bardzo... gorączka! Źle bardzo, koteczku!
Oj! długo ty, długo poleżysz w łódeczku,
I nic jeść nie będziesz, kleiczek i basta:
Broń Boże kielbaski, słoninki lub ciasta!”
– „A myszki nie można? – zapyta koteczek –
Lub z ptaszka małego choć z parę udeczek?”
– „Broń Boże! Pijawki i dyjeta ścisła!
Od tego pomyślność w leczeniu zawisła”.
I leżał koteczek; kielbaski i kiszki
Nie tknięte, z daleka pachniały mu myszki.
Patrzcie, jak złe łakomstwo! Kotek przebrał miarę;
Musiał więc nieboraczek srogą ponieść karę.
Tak się i z wami dziateczki stać może;
Od łakomstwa strzeż was Boże!”
(Stanisław Jachowicz, *Chory kotek*)

Dzieci miały możliwość podzielenia się wrażeniami, opowiadały o swoich milusińskich, co lubią robić koty, jakie są. Na pewno koty dbają o czystość, o czym mówi wiersz znanego już poety Stanisława Jachowicza *Czysty kotek*.

Dzieci wymieniały imiona znanych kotów z bajek, filmów: Filemon, o którego psotach można przeczytać w książce *Przygody kota Filemona*, Garfield, Bonifacy, Tomy i mysz Jerry, baśń *Kot w butach* Charlesa Perraulta. Wspomniały o znanej wszystkim z dzieciństwa piosence o kotku na płotku, czy wierszyku zaczynającym się od słów *W pokoiku na stoliku*.

Biblioteka to przestrzeń nie tylko odpowiednia dla głośnego i cichego czytania, jako nauczyciele bibliotekarze, pracujący z dziećmi i młodzieżą, dbamy o rozwijanie nie tylko kompetencji czytelniczych. Przecież z czytaniem wiąże się ładne pisanie, stąd Dzień Kota to okazja do kaligraficznego napisania wyrazu kot. Dla młodszych pisanie po śladzie, łączenie kropek, kolorowanie, malowanie. Dla starszych ćwiczenia językowe, tworzymy od

słowa kot zdrobnienie, zgrubienie, rodzinę wyrazów. Zabawy w przysłowia, gdzie ukrył się kot, i co znaczy: „drzeć koty”, „pierwsze koty za płoty”, „kupić kota w worku”, „tyle, co kot napłakał”.

Ponadto ćwiczenia ortograficzne, jaką literą zapisujemy imiona kotów? A który poeta zastanawiał się jak trudno nadać imię kotu?

Wszystko w formie zabawy, w bajkowej – kociej atmosferze, a ile funkcji, percepcji ćwiczymy: grafomotorykę, funkcje manualne, językowe, a nawet sprawnościowe – zabawa z kłębkim welny. A na koniec koty dumnie stanęły do zdjęcia. Ale nie wszystkie, bo niektóre kotki tak się zaczytały...

Biblioteka z okazji Międzynarodowego Dnia Kota przygotowała również specjalną literaturę dla młodzieży i starszych czytelników. Najbardziej znany to Behemot – kot, który pije wódkę i jeździ tramwajem z powieści *Mistrz i Małgorzata* Michaiła Bułhakowa. A czy z kotem można wypić kawę? Odpowiedź znajdziemy w powieści młodzieżowej *Kawa dla kota* Agnieszki Tyski. Ważne, żeby koty nie pozostawały samotne i temu przyświecał główny cel akcji Międzynarodowego Dnia Kota, zadbanie o bezdomne koty, bo jak mówi nasza noblistka Wisława Szymborska w wierszu *Kot w pustym mieszkaniu*:

„Umrzeć – tego nie robi się kotu.
Bo co ma począć kot
w pustym mieszkaniu...”

Koty chodzą swoimi ścieżkami, znajdziemy je na kanapie, na naszych kolanach, ale i na kartach wielu utworów literackich. Pamiętajmy o tych zwyczajnych, szarych i tych wielkich, literackich. Czytajmy tym najmłodszym o słodkich mruzcach.

A na koniec fragment *Kotów* Eliota:

„Zamiast konkluzji – krótka nota:
Poznałeś już gatunek Kota
Mój czytelniku, z wielu stron
I wiesz, co mieści w sobie on
Oraz pojmujesz bez tłumacza
Czym Kociość jest i co oznacza.
Rzecz najważniejszą zwłaszcza wiesz:
Kot, choć – formalnie biorąc – zwierz,
To w gruncie rzeczy nasz kolega”

RENATA ANDRZEJEWSKA

nauczyciel bibliotekarz

grafika w tle: freepik.com

PIERWSZE / NAJSTARSZE – *Katalog arcybiskupów gnieźnieńskich*

Przechowywany w zbiorach Biblioteki Narodowej bogato iluminowany rękopis *Catalogus archiepiscoporum Gnesnensium* powstał w Małopolsce w latach 30. XVI w. Łacińskie noty biograficzne kolejnych arcybiskupów gnieźnieńskich i biskupów krakowskich zostały wzbogacone realistycznymi wizerunkami oraz przedstawieniami ich świętych patronów. To monumentalne dzieło jest owocem współpracy trzech wybitnych indywidualności: autora tekstu Jana Długosza (1415-1480) – krakowskiego kanonika i pierwszego historyka działającego na dworze Jagiellonów; artysty Stanisława Samostrzelnika (ok. 1490-1541) – iluminatora i zakonnika w podkrakowskim opactwie cystersów w Mogile; fundatora – Piotra Tomickiego (1464-1535) – biskupa krakowskiego, dyplomaty i polityka, słynnego mecenasa sztuki.

Jan Długosz, pracując nad swoimi *Rocznikami*, zajął się równoległe drugim wielkim projektem, w którym zamierzał zebrać i przedstawić życiorysy wszystkich dotychczasowych polskich arcybiskupów i biskupów. Korzystając z dostępnych mu źródeł, w sześciu tomach opisał diecezję wrocławską, wrocławską, poznańską, płocką, krakowską oraz archidiecezję gnieźnieńską.

Po śmierci historyka biskup Piotr Tomicki zlecił wykonanie iluminowanej kopii dwóch z sześciu tomów. Fundator rękopisu skupił się na diecezjach

związanych z dwoma najważniejszymi patronami Królestwa Polskiego: św. Stanisławem i św. Wojciechem.

Stanisław Samostrzelnik, zwany Stanisławem z Mogiły był najbardziej interesującym artystą polskiego renesansu. O kunszcie iluminatora świadczą w szczególności sposób detale (twarzy, ubioru) zawarte w miniaturach *Katalogu*, dookreślające postaci i dopowiadające poszczególne sceny przedstawione w miniaturach *Katalogu arcybiskupów gnieźnieńskich*. O wielkiej randze artysty, którego twórczość zestawia się z ówczesnym malarstwem włoskim i austriackim, świadczy jego obecność w najświetniejszych kolekcjach europejskich – dzieła Samostrzelnika posiada w swoich zbiorach m.in. British Library, oksfordzka Bodleian Library czy mediolańska Biblioteka Ambrosiana.

PIERWSZE/NAJSTARSZE to cykl prezentacji z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski. Co miesiąc Biblioteka Narodowa prezentuje w Pałacu Rzeczypospolitej pierwsze teksty i najstarsze zabytki kultury i historii, dokumentujące początki państwa polskiego.

Oprac. na podstawie informacji prasowej BN

Oleśnicka Biblioteka Publiczna nowoczesna i funkcjonalna

Trochę historii

Budynek, w którym ma swoją siedzibę Oleśnicka Biblioteka Publiczna im. M. Reja to zabytkowa kamienica z drugiej połowy XIX w. Do 1945 r. mieścił się w niej hotel dworcowy. Od 1958 r. swoją siedzibę ma biblioteka publiczna. Od 2006 r. pięciokondygnacyjna kamienica jest w całkowitym zarządzie biblioteki, wcześniej współgospodarzem był Miejski Ośrodek Kultury i Sportu. Od końca lat dziewięćdziesiątych XX w. wykonano w budynku wiele ważnych prac remontowych takich jak: odnowa elewacji, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej czy instalacja dźwigu osobowego. Jednak dopiero po przeniesieniu się ośrodka kultury do nowej siedziby powstała koncepcja modernizacji całego budynku na potrzeby biblioteki. Taki projekt stworzyła uznana w kraju, w branży architektonicznej firma projektowa Rea Design. To właśnie w tym studio powstały projekty obiektów bibliotecznych, będących egzemplifikacją nowoczesności, funkcjonalności i odznaczających się wyjątkowymi walorami estetycznymi: Mediateka we Wrocławiu, Planeta 11 w Olsztynie, Abecadło w Olsztynie, Nautilus w Warszawie i wiele innych. Projektanci z Rea Design, mając na uwadze specyfikę budynku oraz charakter i mnogość działań, w wyniku których biblioteki stają się ośrodkami aktywności społecznej, wpadli na pomysł, aby budynek przyjął nazwę FORUM KULTURY na wzór antycznego Forum Romanum. Przy okazji warto dodać, że w budynku biblioteki mają swoją siedzibę wszystkie partie polityczne działające w Oleśnicy i zgodnie w niej koegzystują...

Koncepcja modernizacji biblioteki w następnych latach ewoluowała. Głównym powodem było powołanie Oleśnickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, ściśle związanego z biblioteką. Obecnie uniwersytet działa jako stowarzyszenie i zrzesza ponad 300 słuchaczy. W bibliotece odbywają się: wykłady, spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki, zajęcia plastyczne, teatralne, taneczne, próby chóru i wiele innych.

Kierując się potrzebami OUTW postanowiono wyremontować salę widowiskową i przekształcić

ją w nowoczesną salę konferencyjno-widowiskową. Było to zwieńczeniem wszystkich wcześniejszych etapów modernizacji budynku, które objęły: hol, klatkę schodową, wypożyczalnię główną, czytelnię oraz bibliotekę dla dzieci i młodzieży. Na każdym etapie prac pojawiały się nowe pomysły i rozwiązania. Oprócz profesjonalnych projektantów na ostateczny kształt koncepcji modernizacyjnych mieli wpływ przede wszystkim bibliotekarze, a także czytelnicy. Najlepszym tego przykładem jest pomnik czytelnika – fotel z półeczkami na książki. Pomysł ten, łączący w sobie funkcjonalność, wysokie walory estetyczne oraz wnoszący znaczenia symboliczne do przestrzeni bibliotecznej, wysunęła Skarbnik Urzędu Miasta – prywatnie jedna z bardziej aktywnych czytelniczek biblioteki. Natomiast wystrój biblioteki dla dzieci to dzieło pracujących tam bibliotekarek. To Milena Piętka i Ilona Czaja zaproponowały ciepłą, białą-czarno-pomarańczową kolorystykę oraz uzupełniającą tę dominantę tapetę w kropki.

Modernizacja budynku biblioteki

Finanse

W latach 2000-2014 na renowację i modernizację budynku wydano 4 394 676,78 zł z budżetu miasta – organizatora oleśnickiej biblioteki.

Na remont sali widowiskowej pozyskano dotację z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Wieloletniego Programu Infrastruktura Bibliotek w wysokości 1 875 000 zł.

Realizacja koncepcji

Hol, klatka schodowa, elewacja

Pierwszy etap remontu rozpoczął się w 2000 r. – wtedy została odnowiona fasada budynku. Jej kolorystyka to kombinacja nasyconych pomarańczy i bieli, dzięki którym udało się podkreślić i wyeksponować walory historyczne i estetyczne neoklasyzystycznego budynku. Natomiast dzięki iluminacji bryła budynku jest jedną z piękniejszych w mieście, a biblioteka u odwiedzających Oleśnicę często zyskuje opinię wizytówki miasta.

Kolejny etap to 2009 r., kiedy to gruntownie wyremontowano: piwnice, klatkę schodową oraz korytarze. Stan w jakim znajdowały się pomieszczenia piwniczne, zwłaszcza wilgotność ścian i powietrza, uniemożliwiały jakiegokolwiek ich użytkowanie. W trakcie remontu zbito tynk ze ścian wewnętrznych, osuszono całą ich powierzchnię oraz podłogi. W ścianach wykonano specjalne perforacje odprowadzające wilgoć dostającą się do murów z gruntu. W osuszonych i zabezpieczonych przed wilgotnieniem pomieszczeniach, wyposażonych w klimatyzację, znajdują się magazyny książek. Przeznaczenie piwnic do tego celu było przygotowanie do zmian jakie planowane były w przestrzeni bibliotecznej, zwłaszcza w pomieszczeniach przeznaczonych do obsługi czytelników.

Remont klatki schodowej miał na celu podniesienie bezpieczeństwa czytelników i użytkowników budynku – posadzkę wymieniono na antypoślizgową.

Wypożyczalnia

W 2010 r. wyremontowano Wypożyczalnię książek – dział z największą liczbą woluminów, w którym obsługiwana jest największa liczba czytelników.

Z dotychczasowych dwóch pomieszczeń, połączonych wąskim przejściem, zostało utworzone jedno, przestronne, wyposażone w komfortowe i wygodne meble oraz odpowiednio dobrane oświetlenie, umożliwiające czytelnikom korzystanie ze zbiorów wypożyczalni również na miejscu. Uruchomiono także dwa stanowiska komputerowe, na których można skorzystać z katalogów bibliotecznych. Ze względu na wytrzymałość stropów połowa księgozbioru została umieszczona w magazy-

nach. Organizacja przestrzeni, układ księgozbioru po remoncie wypożyczalni, w znacznym stopniu ułatwia pracę bibliotekarzom, a czytelnikom orientację w rozmieszczeniu książek.

Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży „Pod Sową”

Na początku października 2011 r. została oddana do użytku, po niemal dwumiesięcznym, generalnym remoncie, Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży „Pod Sową”.

Całkowicie odmieniona, bardziej przestronna i funkcjonalna agenda ma teraz o wiele większe możliwości w zakresie organizowania imprez dla najmłodszych czytelników, a także udostępniania książek, eksponowania księgozbioru na półkach, bardziej przejrzystego układu działów tematycznych czy wreszcie większego komfortu czytelnika w dostępie do książek.

W bibliotece znajdują się 4 stanowiska komputerowe z dostępem do internetu, kilka stanowisk czytelniczych dostosowanych do potrzeb dzieci w różnym wieku, kącik dla najmłodszych z zabawkami, kolorowanymi i innymi atrakcjami, które mogą ułulić maluchom czas spędzony w bibliotece.

Zmieniono również rozkład przestrzenny, biblioteka nie składa się już z dwóch pomieszczeń, ale jednego – dużego, dodatkowo powiększonego o kilka metrów kwadratowych kosztem korytarza.

W późniejszym okresie wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców miasta urządzono „Miejsce Przyjazne Rodzicom”, przeznaczone dla tych czytelników, którzy odwiedzają bibliotekę z niemowlętami.

W tej przestrzeni wyodrębniona została powierzchnia na: przewijak, wygodny fotel do karmienia, regał z książkami z fachową i ciekawą literaturą dotyczącą pielęgnacji, karmienia oraz wychowania niemowląt i małych dzieci.

Biblioteka przyłączyła się do ogólnopolskiego programu „Strefa Karmienia Piersią”, którego celem jest zidentyfikowanie i promocja miejsc przyjaznych mamom karmiącym piersią.

W 2012 r. wyposażenie Biblioteki dla Dzieci i Młodzieży zostało wzbogacone o kolejny element, który umożliwia rozszerzenie oferty prowadzonych zajęć – nowoczesną tablicę interaktywną. Prowadzący zajęcia uzyskali dzięki niej dodatkowe możliwości wykorzystania technologii w procesie edukacji i popularyzacji kultury. Tablica stwarza możliwość pracy bez komputera – wszelkie operacje mogą być dokonywane na tablicy, co w przypadku wykładów, szkoleń, projekcji czy lekcji bibliotecznych znacznie ułatwia pracę bibliotekarzowi i gwarantuje ciekawszą pracę z czytelnikiem. Niedawno odbyło się pierwsze spotkanie autorskie online z Gają Kołodziej.

Czytelnia

W 2013 r. oddano do użytku przestronną, wielofunkcyjną Czytelnię. Pełni ona funkcję nowoczesnego punktu informacyjno-naukowego i regionalnego, oferującego dostęp do piśmiennictwa ze wszystkich dziedzin wiedzy zapisanego na różnych nośnikach. Biblioteka prenumeruje około 140 tytułów czasopism starając się zadowolić czytelników o różnorodnych zainteresowaniach. Są to: dzienniki, tygodniki, miesięczniki informujące o bieżących wydarzeniach w kraju i za granicą, również obcojęzyczne, ale też o życiu politycz-

nym, społecznym i kulturalnym Oleśnicy i powiatu oleśnickiego.

W czytelni znajduje się 6 stanowisk komputerowych z bezpłatnym dostępem do internetu. Funkcjonuje tam również hot spot dla czytelników posiadających przenośne urządzenia (laptopy, palmtopy, telefony komórkowe itd.) wyposażone w bezprzewodowe karty.

W czytelni można również kserować, drukować i skanować dokumenty.

Mural, strych

Jednym z ostatnich działań związanych z modernizacją biblioteki było stworzenie niezwyklego muralu na klatce schodowej. Autorem projektu i wykonawcą malowidła jest oleśnicki artysta Marek Wałęga. Motywem przewodnim bibliotecznego muralu są kolejne litery alfabetu. Artysta wpisał w litery hasła związane z literaturą, piśmiennictwem, edytorstwem i bibliotekarstwem. Dzięki układowi poszczególnych elementów, ich relacji graficznych i tekstowych oraz koncepcyjnemu rozmieszczeniu w przestrzeni bibliotecznej widz-czytelnik wciągany jest w grę polegającą na poszukiwaniu tropów wpisanych w szeroko rozumianą kulturę języka. Dodatkowo praca spełnia funkcję utylitarną – malowidła pokryte są lakierem, co zabezpiecza ściany przed pobrudzeniem.

Sala widowiskowa

Ostatnim, jak dotąd, etapem kompleksowej modernizacji budynku był remont sali widowiskowej i przekształcenie jej w nowoczesną, multimedialną salę konferencyjną. Komfort akustyczny uzyskano w niej dzięki izolacji ścian oraz nowoczesnemu sprzętowi nagłaśniającemu. Oświetlenie sceniczne daje dodatkowy walor estetyczny. Do dyspozycji gości i artystów jest garderoba z prysznicem.

Umożliwia ona nie tylko organizację konferencji, prelekcji czy wykładów, ale także imprez kulturalnych i koncertów. Niezwykle możliwości daje też wyposażenie informatyczne i multimedialne pozwalające prelegentom na prezentację materiałów multimedialnych na dużym ekranie. W sali umieszczonych jest ponadto kilka monitorów, aby osoby siedzące z dala od sceny mogły śledzić treści wyświetlane na ekranie lub mieć podgląd na nią. Wszystkie urządzenia sterowane są zdalnie, co

umożliwia prelegentom poruszanie się po całej sali jedynie z klawiaturą i nawigowanie wyświetlanymi na ekranie treściami.

Salę zaprojektowała i wyposażała w sprzęt firma Sound & Space Robert Lebioda z Poznania.

Jedną z pierwszych uroczystości o randze ponadregionalnej, która odbyła się na sali był Dolnośląski Dzień Bibliotekarza.

Plany na przyszłość

Planowana jest budowa zewnętrznej klatki schodowej. Jest to również dzieło projektantów z Rea Design. Dodatkowa klatka schodowa będzie zwieńczeniem wszystkich wcześniejszych działań poprawiających bezpieczeństwo przeciwpożarowe tj. instalacji klap oddymiających i systemu alarmu przeciwpożarowego. Przy okazji będzie pięknie uzupełniała bryłę budynku.

Mimo tego, że modernizacja budynku dobiega końca i jest on już niemal w całości przystosowany do potrzeb biblioteki, to nie kończą się pomysły na kolejne adaptacje i działania poprawiające funkcjonowanie instytucji. W magazynach piwnicznych planowana jest wymiana regałów tradycyjnych na przesuwane, a na poddaszu instalacja centralnego ogrzewania w celu jeszcze bardziej efektywnego wykorzystania jego dużej przestrzeni.

Budynek biblioteki i jego przestrzeń zmienia się wraz ze zmieniającą się rzeczywistością, ze zmiennym zapotrzebowaniem społecznym oraz z nowymi funkcjami bibliotek. Kiedyś pomiędzy piętrami były kraty – teraz usuwamy ściany i wstawiamy szklane drzwi. Wcześniej w oknach wisiały firanki – teraz przez niezastonięte okna każdy przechodzień może zobaczyć tętniące w tej instytucji życie. Kiedyś w czytelni stały równiutko stoliki z niewygodnymi krzeselkami – teraz królują tu sofy i foteliki.

Podsumowanie

Kompleksowe działania architektoniczne uwzględniające estetykę budynku, jak i jego funkcjonalność miały i mają za zadanie stworzenia nowoczesnego centrum kulturalnego, rozrykowego i edukacyjnego, punktu informacji i centrum aktywności obywatelskiej. W tym celu podejmowana jest współpraca z najlepszymi firmami projektanckimi oraz zakładami remontowymi i zakupywany jest nowoczesny sprzęt.

RAFAŁ WOJTCZAK

WW – wiadomości, wydarzenia

***Quo vadis* Henryka Sienkiewicza – lekturą Narodowego Czytania 2016**

Quo vadis – powieść historyczna Henryka Sienkiewicza, która w latach 1895-1896 została opublikowana najpierw w odcinkach w warszawskiej „Gazecie Polskiej”, w krakowskim dzienniku „Czas” i „Dzienniku Poznańskim”, a następnie wydana w formie druku zwartej. Premiera *Quo vadis* odbyła się w Krakowie w 1896 r. Powieść odniosła światowy sukces i została przetłumaczona na ponad pięćdziesiąt języków. Będziemy mieć okazję do przypomnienia sobie tej książki w Dniach Narodowego Czytania 2016.

Twardy orzech literatury historycznej

Literaci i czytelnicy znów mają problem z historią, z pisaniem i czytaniem. Co prawda niezależnie od zmian ekip rządzących niektórzy pisarze młodszego pokolenia już dawno zabrali się za eksploatację po nowemu historii, czyli faktów, które już miały miejsce i historii, która mogłaby się wydarzyć gdyby niektóre fakty zaistniały, choć nie miały miejsca. Jest wiele książek z obu nurtów mających swoich wiernych czytelników, wydawanych w dużych nakładach. Na ogół książki te nie zdobywają znaczących nagród, choć bywają i wyjątki jak *Księgi Jakubowe* Olgi Tokarczuk. Te pozycje powstawały i powstają z potrzeby znalezienia jakiejś niszy czytelniczej, której zapelnienie da poczytność i pieniądze. Duża cześć korzystających z bibliotek lubi książki historyczne, biograficzne, nie mówiąc o romansach. Co będzie jednak, kiedy tzw. polityka historyczna umocowana teraz w odpowiednie urzędy, środki, stypendia będzie pokusą dla zdolnych i chętnych stanięcia na literackim świeczniku? Polityka historyczna w dzisiejszym rozumieniu jawi się bowiem jako podkreślanie zwycięstw i szlachetnych oporów, aby świat wiedział jacy jesteśmy dobrzy i nieprzekupni, co daje nam powód do chluby wśród tych, których historia złamała. Pouczająca jest tu sprawa Jakuba Franka z grubej powieści Tokarczuk, dzieje opowiedziane w szerokim kontekście historycznym, mniej więcej tym samym, które było tłem „Trylogii” Sienkiewicza. Sienkiewicz wiadomo – krzepi ducha narodowego, Tokarczuk czyni obraz epoki równie barwnym co niejednoznacznym. Mimo że historycy są na ogół zgodni, że Sienkiewicz nie zawsze prawdziwie zaakcentował fakty, to dostało się rzetelnej Tokarczuk.

Wskazywanie słusznych i pożądaných dróg literatom źle się na ogół kończyło. Powstawały słuszne gnioły, z których potem pisarze długo się tłumaczyli, chociaż po latach byli na całkiem innych pozycjach ideologicznych i artystycznych. Problem jednak w tym, że książka historyczna to nie dysertacja naukowa i pisana jest dla czytelnika współczesnego z jego aktualnymi zainteresowaniami i, co ważniejsze, żyjącego w konkretnym kontekście społecznym i kulturowym. Mija czas, zmienia się kontekst i najwspanialsze powieści historyczne stają się nieczytanymi cegłami bibliotecznymi, które z ciężkim sercem trzeba usuwać.

W jakże już dawnych, peerelowskich czasach ci pisarze, którzy chcieli żeglować na słusznej fali określonej przez rząd otrzymywali lepsze możliwości druku, większe nakłady, pisano o nich i nagradzano. Nikt się nie martwił nadmiarem wyprodukowanych książek, biblioteki i tak je kupowały, zbędne po pewnym czasie lokowane były w magazynach Domu Książki. Tam spokojnie czekały na przemienienie. Czy jest możliwe, że dzisiaj literat sporządzi książkę beletrystyczną na temat żołnierzy wyklętych, a wydawnictwo wyda je nie w kilku a w 100 tys. egzemplarzy? Nie, to nie jest możliwe mimo aktualnego tematu i przychylności władz. Mimo niewielkiego grantu dla wydawnictwa z jakiejś popieranej przez rząd fundacji. Oto bowiem czytamy o apelu reżysera Smażowskiego kończącego realizację jakże potrzebnego filmu „Wołyń” o pomoc w zebraniu środków na dokończenie filmu. Sponsorzy prywatni boją się drażliwego tematu i wstrzymują wsparcie. W przypadku książki o żołnierzach wyklętych ryzyko podejmuje prywatny zwykle teraz wydawca. Słuszna książka o nietrafionym nakładzie rozłoży na łopatki działalność finansową jego przedsiębiorstwa. Biblioteki liczące każdy grosz nie kupią gremialnie po kilka egzemplarzy książki. Wiedzą, że fala medialna o pozycji szybko opadnie i nikt już nie zapyta o tak bardzo ważną, słuszną i potrzebną społecznie książkę.

Prawdopodobnie polityka historyczna będzie głównie realizowana w nieco skromniejszej wersji. Trochę więcej będzie książek o wybitnych aktorach, malarzach, ciekawych wydarzeniach podanych w pikantnym sosie anegdoty, kobietach wybitnych dowódcach.

Może jednak pojawi się jakiś nowy Sienkiewicz i przedstawi III Rzeczpospolitą tak barwnie i zajmująco, że niezależnie od nieścisłości faktograficznych książkę będą czytali i pracownicy korporacji, wielodzietne rodziny i umęczeni górniczy?

Z literatami nic nigdy nie wiadomo.

Emeryk

KONKURS BIBLIOTECZNY ALE HISTORIA...

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

Atrakcyjne nagrody dla uczniów,
bogate pakiety książek dla bibliotek!

1 miejsce

Dla ucznia: laptop i zestaw książek
Dla biblioteki: książki za 5 000 zł

2 wyróżnienia

Dla wyróżnionych uczniów:
tablety SAMSUNG i zestawy książek
Dla bibliotek: książki za 3 000 zł

CZAS TRWANIA KONKURSU
OD 16 MARCA DO 30 WRZEŚNIA
2016 ROKU

Więcej informacji o konkursie na

www.alehistoria.nk.com.pl

Patroni medialni:

 Wydawnictwo
NASZA KSIĘGARNIA
www.naszaksięgarnia.pl

Z WARSZTATU METODYKA

M A T E R I A Ł Y M E T O D Y C Z N E

Howgh!

Scenariusz lekcji bibliotecznej na temat Indian dla dzieci w wieku 6-9 lat

Cele ogólne:

- zdobycie podstawowej wiedzy o rdzennych Amerykanach,
- zapoznanie uczestników z kulturą i zwyczajami Indian,
- uświadomienie uczestnikom różnorodności kulturowych,
- rozbudzenie zainteresowania innymi kulturami,
- rozwijanie wyobraźni,
- zabawa ruchowa,
- zabawa plastyczna.

Formy pracy:

indywidualna i zbiorowa

Metody:

słowna (pokaz multimedialny); praktyczna (malowanie twarzy, wykonanie totemu); ruchowa (taniec, ćwiczenie sprawnościowe); słuchowa (rozpoznanie odgłosów).

Pomoce dydaktyczne:

- komputer z projektorem i głośnikami,
- kredki do malowania twarzy,
- sznurek/lina,
- wąż (wycięty z papieru),
- kredki zwykłe,
- farbki,
- brokat.

Powitanie i wprowadzenie do tematu zajęć

Uczestnicy siedzą swobodnie w półkrygu na poduszkach lub podłodze. Prowadzący wita się z grupą indiańskim przywitaniem „howgh”, przedstawia się jako wódz indiański o imieniu „Szybka

Strzała” i zapowiada, że dzisiaj opowie o zwyczajach i kulturze swojego ludu. Pyta uczestników, czy ktoś wie, kim są Indianie. Po wysłuchaniu swobodnych wypowiedzi uczestników systematyzuje zebraną wiedzę i krótko definiuje Indian, wyjaśniając także formę powitania – „howgh” (to powitanie lub wyraz kończący rozmowę w języku niektórych indiańskich plemion). Prowadzący informuje również, że w trakcie zajęć każdy będzie mógł się sprawdzić, czy dałby sobie radę jako Indianin a jeśli tak, to w czasie zajęć może spróbować nim zostać.

Pokaz multimedialny lub słowny opis wzbożony prezentacją akcesoriów

Ma na celu zapoznanie dzieci z kulturą Indian poprzez prezentację zdjęć i/lub akcesoriów indiańskich. Najistotniejsze jest pokazanie na mapie pochodzenia i rozmieszczenia Indian oraz wyjaśnienie pojęcia plemię. Następnie zapoznajemy uczestników z terminami oraz zwyczajami takimi jak: tipi, wigwam, totem, pióropusz, łapacz snów, kalumet (święta fajka lub fajka pokoju), malowanie twarzy oraz taniec. W przypadku tańca pomocne jest zaprezentowanie krótkiego wideoklipu indiańskiego tańca, korzystając z serwisu youtube.

Zadania dla przyszłych Indian i Indianek

Kolejna część zajęć jest praktyczna. Na grupę czekają zadania do wykonania, które pokażą, czy uczestnicy są w stanie sprostać wyzwaniom indiańskiego życia.

- Znamy już teorię, czas na zajęcia praktyczne i pierwsze wyzwanie. Uczestnicy na podstawie obejrzanego fragmentu filmu ćwiczą kroki in-

diańskiego tańca. Liczy się rozluźnienie i dobra zabawa, a nie dokładne odwzorowanie układu.

- Nauczyliśmy się tańczyć, teraz czas na kolejną próbę, czyli ćwiczenie sprawnościowe – przejście wąską drogą nad przepaścią. Podczas tego zadania dzieci przechodzą po linii ułożonej na podłodze (lina symbolizuje drózkę nad przepaścią), która może ostro i fantazyjnie zakręcać pomiędzy regałami. Gdzieś na drodze czai się wąż, dlatego należy iść w ciszy, na paluszkach, aby go nie zbudzić i aby nie zaatakował. W ustronnym miejscu drogi przylepiamy węża wyciętego z papieru. Ważna uwaga – węża słyszą poprzez odbieranie drgań, dlatego najistotniejszy jest brak tupania. W trakcie wykonywania zadania, aby spotęgować atmosferę czającego się zwierzęcia, można również użyć dźwięku syczenia węża w tle.
- Kolejne zadanie to rozpoznawanie odgłosów zwierząt, niektórych bardzo niebezpiecznych. Uczestnicy siadają, zamykają oczy i koncentrują się na rozpoznaniu odgłosów zwierząt, które towarzyszyły Indianom w codziennym życiu. Do wykonania tego zadania można posłużyć się stroną www.odglosy.pl, gdzie w zakładce „odgłosy zwierząt” są dostępne dźwięki np. konia, świerszcza, pszczoły, ptaków lub wilka.

Pasowanie na Indianina

Kiedy uczestnicy przejdą pomyślnie wszystkie postawione przed nimi zadania, następuje moment

kulminacyjny, czyli pasowanie na Indianina. Prowadzący maluje wzory na twarzach uczestników kredkami do malowania twarzy lub też mogą malować się wzajemnie. Uczestnicy mogą również wymyślić dla siebie indiańskie imiona. Alternatywnie prowadzący może przygotować zestaw imion indiańskich do losowania.

Wykonanie totemu wioski

Dzieci wspólnie wykonują indiański totem. Może nim być filar obklejony szarym papierem lub walec zbudowany z pudeł kartonowych. Przy użyciu wszelkich materiałów papierniczych: kredek, farbek, brokatu itp. ozdabiają go dowolnymi wzorami. Po wykonaniu totemu uczestnicy mogą odtańczyć wokół niego np. taniec w celu zapewnienia słońca na wakacje.

Zakończenie

Prowadzący dziękuje za wspólne zajęcia, a uczestnicy opuszczają salę ponownie przechodząc nad przepaścią obok węża, czyli po linii prowadzącej do drzwi wyjściowych.

MAJA BIAŁONOĞA

WW – wiadomości, wydarzenia

Tydzień o bezpiecznych e-zakupach i ochronie danych

14 marca br. rozpoczęła się ogólnoeuropejska kampania Tydzień z Internetem. W Polsce motywem przewodnim było świadome korzystanie z sieci i bezpieczne e-zakupy.

Blisko 450 bibliotek, szkół, organizacji pozarządowych i pracowni komputerowych z całego kraju zorganizowało spotkania, których uczestnicy dowiedzieli się m.in., jak tworzyć odpowiedzialne hasła do poczty elektronicznej, jak bezpiecznie płacić za zakupy w sieci, których danych nie powinniśmy podawać sprzedawcy, jak sprawdzać wiarygodność sklepów internetowych. W trakcie akcji na stronie www.tydzienzinternetem.pl każdy mógł też rozwiązać quiz pozwalający sprawdzić wiedzę na temat praw konsumenckich.

Kampanię wsparło między innymi Ministerstwo Cyfryzacji i Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Wanda Chotomska

Zestawienie bibliograficzne w wyborze za lata 1957-2015

Zestawienie powstało na podstawie księgozbioru Biblioteki Pedagogicznej im. H. Radlińskiej w Siedlcach.

Wanda Chotomska – polska pisarka, autorka wierszy, opowiadań dla dzieci i młodzieży, audycji radiowych, telewizyjnych.

Artykuły z czasopism

1. Co słysząc na wsi?: scenariusz zajęć dla pięcioletków / Edyta Kaczanowska // *Bliżej Przedszkola*. – 2015, nr 5, s. 40-42.

2. „Kabaretobranie” w klasie 4 / Agnieszka Kasprzycka // *Język Polski w Szkole 4-6*. – 2012/2013, nr 3, s. 83-89.

3. Legendy polskie wg Wandy Chotomskiej: konkurs czytelniczy / Ewa Lenzion // *Biblioteka w Szkole*. – 2011, nr 5, s. 12-13.

4. Muzyczność w nocnej scenerii wierszy Wandy Chotomskiej / Renata Grigoriew // *Biblioterapeuta*. – 2012, nr 1, s. 1-3.

5. Najlepiej razem!: zabawy z wierszami Wandy Chotomskiej / Gabriela Fejkiel // *Bliżej Przedszkola*. – 2013, nr 4, s. 47-49.

6. Nie boję się wyzwań – wywiad z Wandą Chotomską / Wanda Chotomska; rozm. przepr. Danuta Stacharska // *Biblioteka*. – 2008, nr 3, s. 26-29.

7. Ornitologia dla najmłodszych: scenariusz zajęć lekcyjnych / Agnieszka Pejkowska // *Biblioteka w Szkole*. – 2015, nr 1, s. 28-29.

8. Podążając śladami dziecka – o poezji Wandy Chotomskiej / Katarzyna Chrobak // *Guliver*. – 2006, nr 4, s. 12-16.

9. Podążając śladami dziecka – o poezji Wandy Chotomskiej / Katarzyna Chrobak // *Guliver*. – 2007, nr 3, s. 16-20.

10. Podróże w krainie nazw z Wandą Chotomską / Anna Kuglarz // *Życie Szkoły*. – 2011, nr 8, s. 6-9.

11. Rymy to nie wszystko... / Tomasz Barański // *Twórcza Szkoła*. – 2004, nr 4, s. 9.

12. Znamy panią Chotomską: konkurs czytelniczy dla uczniów klasy 3 szkoły podstawowej / Maria Tomicka // *Biblioteka w Szkole*. – 2007, nr 11, s. 18-19.

Zbiory zwarte

1. Dzieci pana Astronoma / Wanda Chotomska; il. Piotr Kozera, Joanna Chmielewska. – Warszawa: Kama, 1995.

2. Dzieci pana Astronoma / Wanda Chotomska; il. Ryszard Ronowski, Piotr Kozera, Joanna Chmielewska. – Wyd. 2. – Warszawa: Kama, [1996].

3. Dzieci pana Astronoma / Wanda Chotomska; il. Witold Parzydło. – Warszawa: Editions Spotkania, 1993.

4. Dzieci pana Astronoma / Wanda Chotomska. – Wyd. 2. – Warszawa: Sara, 2004.

- 5. Karetka z piernika = Gingerbread carriage** / Wanda Chotomska; tł. Paweł Beręsewicz; [il. Ewa Poklewska-Koziełło]. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2008.
- 6. Kolorowe znaki przestankowe** / Wanda Chotomska; il. Joanna Zagner-Kołat. – Łódź: Literatura, 2004.
- 7. Kram z literami** / Wanda Chotomska; il. Joanna Zagner-Kołat. – Łódź: Literatura, 2004.
- 8. Legendy polskie** / Wanda Chotomska; il. Małgorzata Flis. – Wyd. 3. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2014.
- 9. Legendy polskie na scenę** / Wanda Chotomska. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2011.
- 10. Lektury w klasie 2** / [red. prowadzący Anna Heine; il. Halina Bielińska et al.]. – Wyd. 2 zm. – Wrocław: Wydaw. Siedmioróg, 2008.
- 11. Lektury w klasie II** / [red. prowadzący Anna Heine; il. Halina Bielińska et al.]. – Wrocław: Wydaw. Siedmioróg, 2012.
- 12. Lektury w klasie II** / [red. prowadzący Anna Heine; il. Halina Bielińska et al.]. – Wyd. 3 zm. – Wrocław: Wydaw. Siedmioróg, 2009.
- 13. Muzyka pana Chopina** / Wanda Chotomska; il. Beata Zdęba. – Wyd. popr. i uzup. / przez aut. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2010.
- 14. Muzyka pana Szymanowskiego** / Wanda Chotomska; il. Beata Zdęba. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2007.
- 15. Nasze ptaki** / Wanda Chotomska; il. Joanna Zagner-Kołat. – Łódź: Literatura, 2005.
- 16. Pięciopsiaczki** / Wanda Chotomska; il. Aneta Krella-Moch. – Wyd. 10. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2014.
- 17. Pięciopsiaczki** / Wanda Chotomska; il. Mirosław Pokora. – Wyd. 2. – Warszawa: Instytut Wydawniczy Nasza Księgarnia, 1989.
- 18. Poczytaj mi mamo. Ks. 2** / [red. prowadzący Joanna Wajs]. – Warszawa: Wydaw. „Nasza Księgarnia”, 2013.
- 19. Podróże na piórze** / Wanda Chotomska; [il. Marta Kurczewska]. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2012.
- 20. Rodzinna herbatka** / Wanda Chotomska; il. Diana Karpowicz. – Łódź: Wydaw. Literatura, 2009.
- 21. Rymowanki, zabawianki Kubusia Puchatka** / opowiada Wanda Chotomska. – Warszawa: Wydaw. Egmont Polska, 2007.
- 22. Teatr na jednej nodze: estrada szkolna** / Wanda Chotomska. – Warszawa: Nasza Księgarnia, 1957.
- 23. Wars i Sawa: (inscenizacje)** / Wanda Chotomska. – Warszawa: Instytut Wydawniczy Nasza Księgarnia, 1979.
- 24. Zanim będę uczniem: zbiór tekstów literackich do „Przewodnika metodycznego ze scenariuszami zajęć i rozkładem materiału” (cz. 1, 2, 3)** / Wanda Chotomska [et al.]. – Warszawa: Wydaw. Edukacja Polska, 2011.

Książka mówiona

- 1. Kosmiczna heca** [Książka mówiona]: bajka muzyczna / Wanda Chotomska. – Warszawa: Wydaw. Muza, [2008?].
- 2. Legendy polskie** [Książka mówiona] / Wanda Chotomska. – Warszawa: Wydaw. Aleksandria, cop. 2009.
- 3. Muzyka pana Chopina** [Dokument dźwiękowy]: słuchowisko / Wanda Chotomska; reż. Andrzej Piszczatowski. – [Poznań]: Media Rodzina, cop. 2010.
- 4. Pięciopsiaczki** [Książka mówiona] / Wanda Chotomska; reż. Ewa Chotomska. – Warszawa: Tere Fere, cop. 2011.

5. Posłuchanki: utwory z podręcznika i fragmenty lektur [Książka mówiona]. – Warszawa: Nowa Era, 2009.

6. Trampek na drodze [Książka mówiona] / tekst Wanda Chotomska. – Warszawa: Wydaw. Omedia, [2009?].

Film

1. Piesek w kratkę [Film] / reż. Zofia Ołdak; scen. Andrzej Lach, Wanda Chotomska. – Warszawa: TiM, 2010.

ANTONI WOŹNICA

Biblioteka Pedagogiczna w Siedlcach

Rynek Książki w Polsce 2015

Kompendium wiedzy o rynku wydawniczo-księgarskim:

- analiza zmian, prognozy rozwoju poszczególnych segmentów rynku wydawniczego
 - prezentacje największych firm z branży (charakterystyka firm, informacje o obrotach, sprzedaży książek itd.)
 - liczne tabele i zestawienia, m.in. z wynikami badań czytelnictwa, danymi na temat wielkości produkcji wydawniczej, informacjami o nakładach książek
- przegląd najważniejszych wydarzeń jakie zaszły na rynku wydawniczo-księgarskim w okresie 2014-półowa 2015 roku
 - informacje o najważniejszych polskich targach książki oraz o instytucjach i organizacjach działających na rynku książki
 - kilkaset biogramów osób kształtujących polski rynek wydawniczy

Wydawnictwa 80 zł • Dystrybucja 40 zł • Poligrafia i Papier 50 zł

Targi, instytucje, media 40 zł • Who is who 50 zł

www.rynek-ksiazki.pl

PRZEKAŻ 1%

NA ROZWÓJ CZASOPISM SBP

KRS: 00000 81477

Drodzy Czytelnicy!

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich od lat wspiera podnoszenie kompetencji bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej poprzez szeroką działalność wydawniczą.

SBP wydaje następujące czasopisma branżowe i naukowe:

- » „Bibliotekarz”
- » „Poradnik Bibliotekarza”
- » „Przegląd Biblioteczny”
- » „Zagadnienia Informacji Naukowej”

Wszystkie tytuły dostarczają rzetelnej wiedzy na temat funkcjonowania bibliotek, jako nowoczesnych ośrodków informacji, edukacji, rozwoju kulturalnego. Dobrze służą promocji czytelnictwa, upowszechnianiu dobrych praktyk bibliotecznych, umacnianiu wizerunku biblioteki w świadomości społecznej; są niezbędne dla właściwego kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr bibliotek.

Zachęcamy do włączenia się w dalszy rozwój czasopism poprzez przekazanie SBP 1% swojego podatku za rok 2015.

Aby aktywnie wesprzeć SBP wystarczy w formularzu PIT uzupełnić nr KRS naszej organizacji: **00000 81477**

1% przekazany Nam ma szansę wrócić do Was, pomóc w podnoszeniu kompetencji zawodowych i doskonaleniu obsługi bibliotecznej!

Cena czasopisma 17,00 zł (w tym VAT 5%)